

# JONKERSHOEK

EN SY BERGE

## HERSIENING 2006

**Botmaskrans:** Gebruik die skuins skeur in die dak van die grotjie regs van die voetpad as eerste trajek (D). Die roete verdien drie sterre.

**Sentralekloof Pieke** as afgaanroete: Boonste deel het drie *abseils*, langste is 25m.

**Fynboskloof as afgaanroete:** Vervang "twee mosbegroeide watervalletjies" met "20m waterval".

**Nerinakloof:** "Sit-sit" is pragtig herstel, is nou "Trap-trap"! (bl. 14).

**Katedraal deur Katedraalkloof:** Stap en klouter in die oop kloof tussen Katedraal en Assegaaibospiek in op na die rotswand wat die kloof bo afsluit. Klim skoorsteen agter rotstoring tot bo-op toring. Dan 6m regop, gevolg deur dwarsklim na links tot by stroom, en trek op na staanplek. Klouter op na grashang wat na kruin lei.

**Klipspringer:** Die "baken op 'n rots langs die voetpad" word gereeld afgebreek - moenie daarop staatmaak nie!

**Groenkloof:** Die roete soos beskryf is eintlik 'n saamgestelde roete. Om die kloof end uit te volg: In plaas van om na links na die rooielsboompie te stap, kontoer na regs, kruis die stroom hoog op, en klim dan teen die skuins oplopende grashang onder die kranse na regs uit (let op mangaan afsetting!). Die rotsbandjie halfpad na bo word na links gesystap. Die kloutertrajek heel bo lei na makliker terrein. Kontoer linksom tot in die Klipspringervallei en daarin op tot by die Panorama paadjie.

**Haelkop, Amfiteater:**\*\*\* 'n End bokant die Swartboskloof-Sosyskloof kontoerpaadjie maak die voetpad wat na die S.O. kam lei 'n kinkel na regs. Verlaat die voetpad op die verste punt regs, en klim skuins regs uit na die rand van 'n soort van amfiteater. Volg die rand tot op 'n waterskeiding (maak gebruik van die heerlike rotsriwwe!). Volg dan die waterskeiding, en waar dié na regs draai, mik vir die punt van die rotsriwwe aan die linkerkant. Die roete kronkel vir 'n endjie tussen die rotsriwwe in op voordat dit skuins na regs na 'n lae punt op die kam van die berg oploep. Volg die kam tot bo.

**Kurktrekker:** Voortreflik herstel! (bl. 46).

**Stappers:** Die Geelhout wandelpad is 'n aangename opvoedkundige sirkelroete wat net binne die reservaat begin. Staptyd ± een uur, hoogtewins 200m. Kry kaart by hek.

**Plantasioeroete #2:** Die "dowwe "bospad" bestaan helaas nie meer nie.

**Uitsigpunt:** Kyk bl. 47: mens kan ook na regs, rigting Haelkop, al op die waterskeiding langs tot by die hoogste punt stap (20-30 min.). Gebruik dieselfde roete terug.

**Kaart:** 1. Sosyskloof is verkeerd aangedui - dit is die volgende kloof na die weste. 2. Die berg tussen Katedraal en Banhoekpiek is Assegaaibospiek.

**Tweede waterval:** Die laaste stuk van die roete op na die val het so gevaarlik geword dat dit gesluit moes word.

**Jonkershoek marathon:** Die "rekord" staan tans op 9 uur en 40 min. (!)

**Gradering:** Die numeriese ekwivalente van die gradering wat in hierdie boekie gebruik word is soos volg: D=6; E1=9; E2=10; E3=11; F1=12-13; F2=14-15; F3=16-17; G1=18-19; G2=20-21; G3=22.

This scanned version is made available with the permission of Ernst Lotz.  
An original can be purchased from Leotana Outdoor, De Wet Centre,  
Church St, Stellenbosch tel: 021 886 4063.

An English translation of about half the book is available at:  
<http://groups.google.co.za/group/cape-gps-maps>  
or from [Tony.Heher@afed.co.za](mailto:Tony.Heher@afed.co.za)

Some 1: 25 000 and 1:10 000 contour maps of Jonkershoek are also available  
at the same website.

# JONKERSHOEK EN SY BERGE

– 'n GIDS VIR KLIMMERS EN STAPPERS –

ERNST LOTZ

Derde hersiene uitgawe  
1991

*Aan my klimmaats deur die jare,  
saam met wie dit my voorreg was  
om die berge van Jonkershoek te  
leer ken.*

### **Taalversorging**

*Skrywer bedank graag vir Henri Snijders en Liesl Lotz vir die sorg waarmee hulle die manuskrip van taalfoute gesuiwer het.*

**Buitebladfoto:** Fritz Scheffler

## *Inhoud*

	<i>Bladsy</i>
1 Jonkershoek en sy berge .....	5
2 Botmaskop .....	10
3 Die Pieke .....	14
4 Rifberg .....	28
5 Die Katedraal .....	37
6 Victoriapiek, Emerald Dome en Dwarsberg .....	43
7 Tussen Kurktrekkerne en Stellenboschberg .....	44
8 Die Jonkershoek-Marathon .....	47
9 Verdwaal in die mis! .....	49
10 Vir die stapper .....	51

## 1

*Jonkershoek en sy berge*

WATTER Stellenbosser is daar wat nie al gewens het om, al is dit dan net één keer, bo-op die Pieke te staan nie? En hoeveel duisende hét nie al daar gestaan nie! En hoeveel het nie al, wanneer hulle daar gestaan het, gewens hulle kon ook die ander berge van Jonkershoek uitklim nie - Rifberg, die Katedraal, Victoriapiëk, Haelkop...

Maar hoe kom 'n mens bo? Die kranse lyk dan so onklimbaar! In hierdie gids word verduidelik hoe. Daar is somer baie klimroetes, sommige só maklik dat enigeen wat redelik fiks is, dit met die grootste gemak sal kan volg. Ander is moeiliker, of vereis 'n "kop vir hoogtes". Etlikes is só moeilik dat slegs die mees ervare klimmers, wat die ingewikkelde tegnieke van touwerk en rotsklim bemeester het, dit durf aanpak.

'n Mens sou graag wou weet wie heel eerste die Pieke en ook die ander berge van Jonkershoek geklim het en van watter roetes gebruik gemaak is. Ongelukkig het hierdie inligting blykbaar verlore geraak. Ons weet wel dat Stellenbosse studente reeds omstreeks 1870 bergklimuitstappies na Jonkershoek onderneem het, maar besonderhede van hulle klimtogte is nie bekend nie. Van daardie dae se voorbode was Abraham Kriel (die latere ds. A.P. Kriel van die Langlaagte-weeshuis), Japie Home en Barry Hertzog.

In 1893 is 'n Afdeling van die Bergklub van Suid-Afrika in Stellenbosch gestig, met kweekskoolstudent Willie Neethling as sekretaris. Dit word vertel dat Willie en sy maats een oggend om twee-uur te voet uit Stellenbosch weg is, Victoriapiëk geklim en dieselfde aand om nege-uur weer tuis was - en dit sonder die gerieflike voetpaaie van vandag! Ongelukkig het die aanvanklike geesdrif nie lank geduur nie en teen 1900 het die Afdeling opgehou om te bestaan.

Teen daardie tyd was, sover ons weet, net twee roetes teen die Pieke bekend, naamlik Square Tower Gully en Langrivierkloof. Toe, in 1901, laat G.F. Travers-Jackson, baanbreker klimmer van die Kaap, die oë rek toe hy 'n geselskap teen die steil kranse regs van Sentralekloof uit lei. Jackson het nie weer in Jonkershoek geklim nie en vir baie jare daarna het klimbedrywighede in die vallei feitlik tot stilstand gekom.

In die twintigerjare was daar weer 'n oplewing toe Kaapse klimmers, waaronder veral A.B. (Bert) Berrisford en K. Cameron nuwe roetes teen Rifberg en die Katedraal begin soek het. Berrisford-hulle het hul veral op rotsklimroetes toegespits en kon hulle teen 1929 reeds vier lang en moeilike roetes op die Katedraal bekendstel. Met verloop van tyd het hulle ook Rifberg se kranse makgemaak met roetes soos Green Arrow Arête, Boegoerif en ander.



Stellenbosse studente het intussen ook nie op hulle laat wag nie, toe veral in die dertigerjare manne soos T.B. Scheffler, J.P. ver Loren van Themaat, R. Perold en C. Loubser baie bedrywig was. Aan hierdie klimmers het ons 'n aantal besonder interessante roetes te danke, onder andere Suidfront op die Pieke en Lys-en-hoek teen die Katedraal.

In 1953 word daar vir die tweede keer 'n Afdeling van die Bergklub van Suid-Afrika in Stellenbosch gestig, 'n gebeure wat hernude belangstelling in Jonkershoek as klimgebied gaande gemaak het. Lede van die Klub het dadelik begin om ou, half-vergete roetes op te soek, terwyl 'n paar nuwes ook heel gou by die lys gevoeg is. Vandag word die berge van Jonkershoek só druk besoek dat daar reeds 'n mate van kommer oor erosie op die maklike roetes bestaan.

Die grootste deel van Jonkershoek is sedert 1933 'n Staatsbos. 'n Baie belangrike een daarby, want dis een van die min plekke in die land waar navorsing oor die bestuur van bergopvanggebiede gedoen word. Hierdie navorsing is uit die aard van die saak van lewensbelang vir die Boland, wat so afhanklik is van bergwater. Dis die soort van navorsing waar jy baie jare moet werk voordat jy resultate kan toon en waar al die werk deur één onbeheerde brand nutteloos gemaak kan word. Daarom geld dié goue reël: **geen vure**. Drink jy graag 'n beker koffie bo by die kruin? Dra dit dan maar in 'n vakuumsfles saam. Hou jy daarvan om 'n tjoppie in die veld te braai? Gaan doen dit op 'n ander plek! Daar is ander reëls ook, maar dié is so vanselfsprekend, mens hoef dit skaars vir natuur-liefhebbers te herhaal: nie rommel agterlaat nie, hande af van die blomme - nou ja, al dié ou dingetjies wat opgevoede mense tog in alle geval nie doen nie!

Nou iets omtrent die beskrywing van roetes. Eerstens, die benadering. In die meeste gevalle word niks genoem van motor- en voetpaaie nie, waarvan daar 'n hele duisternis is. Die rede is eenvoudig. Bestaande voetpaaie groei alte dikwels toe, terwyl nuwes van tyd tot tyd oopgekap word. Sekere motorpaaie is vir die publiek toeganklik, ander nie. Klimmers moet maar by die Bosbouer verneem wat die posisie is. In 'n paar beskrywings word na die "boonste voetpad" verwys. Dit is die hoogste voetpad wat teen die noorderhelling oploep na Bergriviernek.

Kom ons neem aan jy het die begin van jou roete gevind. Gaan die beskrywing jou bo bring? Op die maklike roetes, sê tot C-standaard, behoort daar geen probleme te wees nie. Hierdie roetes is normaalweg baie goed gebaken, met selfs 'n effense voetpaadjie hier en daar. Hou egter in gedagte dat bobbejane en sterk winde geneig is om bakens te verrinneweer, en dat sommige roetes op plekke baie na aan mekaar kom en die bakens gevolglik misleidend kan wees. Hou jou oë oop, en gebruik jou gesonde verstand!

Kom ons by die beskrywings van rotsklimroetes, lyk die prentjie ietwat anders. Nie alleen het ek in sommige gevalle nie persoonlike ondervinding van hierdie roetes nie, maar daar is dele waar die roetes nie duidelike, natuurlike lyne volg nie. Dit is hier waar bergklimervaring en gesonde verstand 'n vereiste is. Vir

beskrywings van sommige van hierdie roetes moes ek staatmaak op artikels wat (in Engels) in Bergklubjoernale en ou koerante verskyn het, in 'n paar gevalle aangevul deur inligting wat van vriende ontvang is. Klimmers wat toegang tot hierdie Joernale het, sal daarby baat om die oorspronklike beskrywings te raadpleeg, aangesien Afrikaanse bergklimuitdrukkings nie so algemeen bekend is nie en daar selfs nog meningsverskil oor die korrekte Afrikaanse ekwivalente van sekere terme is.

By elke roetebeskrywing word 'n **gradering** aangegee, soos deur die Bergklub van Suid-Afrika gebruik word. Hierdie stelsel van gradering verwys na die moeilikste stukkies op die roete en het betrekking op die **tegniese moeilikheid** en nie hoe lank dit is, hoe blootgestel, of hoe moeg dit jou gaan maak nie. Oor gradering kan baie geredekawel word, maar gebruik maar die volgende **as leidraad**:

- A: Die allermaklikste. Jy doen hierdie roetes as't ware met jou hande in jou broeksakke.
- B: Sluit maklike stukkies rots in. So hier en daar mag dit vir jou nodig wees om jou hande te gebruik.
- C: Die rotsdele word steiler, en jy moet al net mooi kyk waar jy vat en trap.
- D: Op roetes van hierdie standaard neem ons gewoonlik ons klimtoue saam - nie om mekaar mee op te trek nie, net vir wedersydse beveiliging. Kennis van rotsklimtegnieke wenslik.
- E: Moeilike rotsdele! Kennis van rotsklimtegnieke noodsaaklik.
- F: Uiteraars moeilik. Slegs vir die mees ervare rotsklimmers.
- G: Slegs eeh roete van dié standaard word in hierdie gids beskryf. Naby die grens van die menslike vermoë. (In die jongste tyd is hierdie grens egter verder verskuif, en het H- en I-roetes hul verskyning gemaak. Mens staan verstom!)

Die grade E en moeiliker word elk nog in drie subgrade verdeel, in stygende orde van moeilikheid.

In hierdie uitgawe word ook 'n **ster-gradering** aangegee. Daar sal sekerlik meningsverskil hieroor wees, maar dit gee tog 'n aanduiding van wat om te verwag. Gebruik die volgende definisies as leidraad:

- \* Mens doen só 'n roete gewoonlik net een keer!
- \*\* Nie te waffers nie, maar dit het tog sy oomblikke.
- \*\*\* Heel aangenaam. Sou dit weer wou doen.
- \*\*\*\* 'n Heerlike klim-ervaring. Interessant en vol afwisseling.

Geen ster: Of 'n voetpad, óf die roete is té onbekend om beoordeel te kan word.

Nou 'n woordjie gerig aan beginners en dié wat nog nie baie ervaring van bergklim het nie. Die 'ou manne' kan dit maar oorslaan. Mallory, die veteraan-klimmer van Everest-faam, het op 'n dag die volgende wysheid kwytgeraak: "'n Dag in die berge is soos 'n groot simfonie". So is dit ook. Bergklim is 'n wonderlike, sielsbevredigende vorm van ontspanning wat al hoe meer aanhangers



kry, hoe meer die "beskawing" die mens se liggaam en gees versmoor en verstik. Dáár in die hooglande is jy mos vry van die dinge wat jou druk en bedruk, daar is die lug skoon en die water vars en al geluid wat jy hoor, is die sagte suising van die wind deur die biesies. Daar lyk die probleme wat die mensdom kwel skielik vër weg en van minder belang. Het ek gesê in die berge is jy vry? Vry van sorg ja, maar darem nie vry om te doen wat jy wil nie! Die berge het ook reëls, die natuur se eie reëls. As jy dié oortree, kan jy swaar daarvoor boet - selfs met jou lewe. Die berge is mooi en vriendelik teenoor dié wat hulle respekteer, maar hard en wreed teenoor dié wat hulle reëls oortree. As daar niemand vóór jou was nie, sou jy hierdie reëls op die harde manier moes leer. Gelukkig vir jou het ander dit reeds op hierdie manier geleer en dit sou dom wees om nie daaruit munt te slaan nie. Wat is dit dan wat die ondervinding aan die ou, gesoute klimmers geleer het? Mens kan dit só opsom:

- 1 Hou 'n ogie op die tyd. Klimme neem gewoonlik langer as wat mens verwag. Draai liewers om as jy sien jy gaan dit nie haal nie. Môre is nog 'n dag.
- 2 Hou 'n ogie op die weer. Wanneer die wolke begin saampak, is dit tyd om om te draai. Ons Bolandse weer kan verraderlike streke uithaal. Bly sommer heeltemal weg uit die berge as die wolke laag hang.
- 3 Pasop vir los klippe. Kyk waar jy trap, en toets eers 'n vatplek voordat jy daaraan trek. Ná reëns is die gevaar van los klippe op sy ergste.
- 4 Bestudeer die omgewing. Kyk gereeld terug vanwaar jy gekom het en probeer opvallende kenmerke memoriseer. Jy kan dit later nodig kry.
- 5 Bly op erkende roetes en moenie jou eie variasies probeer nie. Daar is 'n goeie rede waarom 'n roete 'n bepaalde lyn volg. Moenie afdwaal van die groep nie - nie eers 'n paar meter nie - jy kan los klippe op jou maats afskop.
- 6 Neem altyd warm klere saam, selfs in die somer. Ons het al sneeu gehad in Desember.
- 7 Memoriseer die Bergklub se noodsein: -- -- -- (soos die gelui van 'n telefoon). Neem 'n fluitjie en 'n flits saam, net vir ingeval!
- 8 Moet tog nooit alleen klim nie. Sorg dat daar altyd iemand is wat weet wat jou en jou maats se planne is. Dis 'n onbegonne taak om vermistes te soek wanneer geen besonderhede omtrent hulle doelwit beskikbaar is nie.
- 9 Sterk skoeisel met rubbersole is absoluut noodsaaklik.

En nou-

*Klim op, klim op langs die slingerpad!  
Klim op, tot jy bo-op staan, en kyk  
Hoe mooi ons wêreld is! Dan weet  
Jou siel die waarheid - want jy is ryk!*

**C. Louis Leipoldt.**



**Cryptic Corner** ... "Klim die krakie met 'n weglê-beweging".



## Botmaskop

DIT was 'n skroeiende somersdag, taamlik laat in die oggend, toe ek skielik eendag lus voel om Botmaskop te gaan klim. Dit sou my eerste besoek wees. Maar toe ek 'n uur of twee later in 'n skadukolletjie onder die baken lê en hyg na asem, het ek gesweer dis ook my laaste. Toe begaan ek nog 'n flater om met die afgaan sommer regaf na die Jonkershoekpad te pyl. Terwyl die sweet my oë brand, het venynige dorings my bene aan flenters gekou en om alles te kroon word daar nog op my geskel toe ek naby die pad oor 'n boer se werf loop! 'n Mens vergeet gelukkig maar gou en in die jare daarna het ek Botmaskop talle kere uitgeklim, veral nadat ons ontdek het watter heerlike speelplek dit vir rotsklimmers is.

Botmaskop is baie maklik om te klim. Mens kan óf bo in Uniepark begin, óf op bykans enige punt langs die Helshoogtepad. Deur gebruik te maak van Jeeppaaie, brandbane, en 'n voetpad teen die boonste hellings, hoef jy nêrens deur ruigtes te stap nie. (Die voetpad is in die vyftigerjare deur die uwe met groot moeite en sorg gemaak, maar is sedertdien byna onherkenbaar deur "kortpadvatters" gedegradeer. Om op 'n slingerpaadjie kortpad te steek is 'n onvergeeflike oortreding. Nie alleen veroorsaak dit erosie nie, maar dra dit absoluut niks by tot die genot van stappers nie - in teendeel!)

Mik na die oop, rotsagtige klofie wat 'n entjie links van die kruin te sien is en klim daarin op. Van die skouertjie wat bereik word is dit net 'n paar minute se klim na die kruin. Reken op 1-1½ uur tot bo. (As jy die kruin in minder as 'n uur vanaf Uniepark kan bereik, is jy besonder fiks!)

Daar is ook 'n twee-ster C-roete wat gebruik maak van drie rotsskeure wat in 'n reguit lyn onderkant die kruin lê. Stap regsom aan die voet van die kransies totdat jy 'n prominente losstaande rotstoring sien. Die skeure lê dan reg bokant jou. Klouter op oor rotsblokke en oor 'n kort grashelling. Die onderste skeur is net links van 'n prominente klein bastion. Gaan die skeur van die regterkant af binne en klouter bo aan die linkerkant uit. Die tweede skeur word met 'n sigsag-beweging verbygestap. Die derde skeur is die moeilikste van die drie. Die onderste deel is oorhangend, dus klouter mens eers net regs daarvan op en dwarsklim dan na links sodra jy bokant die oorhangende deel is. Die dwarsklim is 'n bietjie ongemaklik, maar daar is goeie vatplekke na links om die hoek. Klim wydsbeen in die skeur op en beweeg links uit so gou doenlik.

Soos reeds gesê, is daar 'n aantal heerlike rotsklimroetes op die kransies aan die voorkant. Die rots is oor die algemeen baie goed, alhoewel mens op die uitkyk moet wees vir los blokke. Die volgende vier roetes is net regs van die klofie waarin die gewone staproete opgaan.

**Cryptic Corner** (E2): \*\*\* 'n Klein entjie in die klofie op sal 'n plat liggrys rotswand met 'n prominente vertikale kraak daarin aan die regterkant gesien word. Links daárvan is 'n meer gebroke, driehoekige wand wat skuins van links na regs oploep. Klim teen die skuins wand op tot onder die oorhange. Doen 'n kort dwarsklim na regs tot op die klein oranje platformpie en klim dan sowat 4m regop na 'n staanplek. Klouter op na 'n breë rotslys onder 'n oorhang en klim die skeur met blokke links van die oorhang. (Waar die skeur doodloop kan jy óf links óf regs uit.) Stap op na die volgende rotswand en stap aan sy voet na links tot op 'n staanplek waarop 'n opsigtelike langwerpige rotsblok lê. Klim die krakie bokant die rotsblok met 'n weglê-beweging (Eng. lay-back) en stap op na die laaste rotsband. Stap na links tot agter 'n klein boompie onder 'n oorhang. Dwarsklim na links onder die oorhang uit en klim in die hoek wat bereik word op.

**Kloukrans** (F2): \*\*\* Hierdie roete maak gebruik van die vertikale kraak wat in die beskrywing van **Cryptic Corner** genoem word. Klim daarlangs op na 'n goeie staanplek. (Hierdie is die enigste F2-trajek op die klim en kan uitgeskakel word deur regs daarvan op te klim). Klouter regop tot onder die oorhange. Dwarsklim na links totdat dit moontlik word om op te klim na 'n breë rotslys onder 'n oorhang. Begin net links van die oorhang en klim skuins na regs uit. Stap op van die staanplek wat bereik word na waar 'n kort trajek teen 'n prominente rib geklim word. Stap dan 'n paar meter na links en klim die vertikale kraak net regs van 'n prominente oorhang.

**Botmaskrans** (E2): \*\* Dié roete kan uitgeken word aan die diep skoorsteen omtrent halfpad teen die kranse uit, links onder die kruin. Twee trajekte, wat baie gevarieer kan word, lei na die rotslys onder die skoorsteen. Klim in die skoorsteen op en beweeg regs uit so gou doenlik. Klouter op na die laaste rotsband, wat geklim word net links van 'n driehoekige, oorhangende rots.

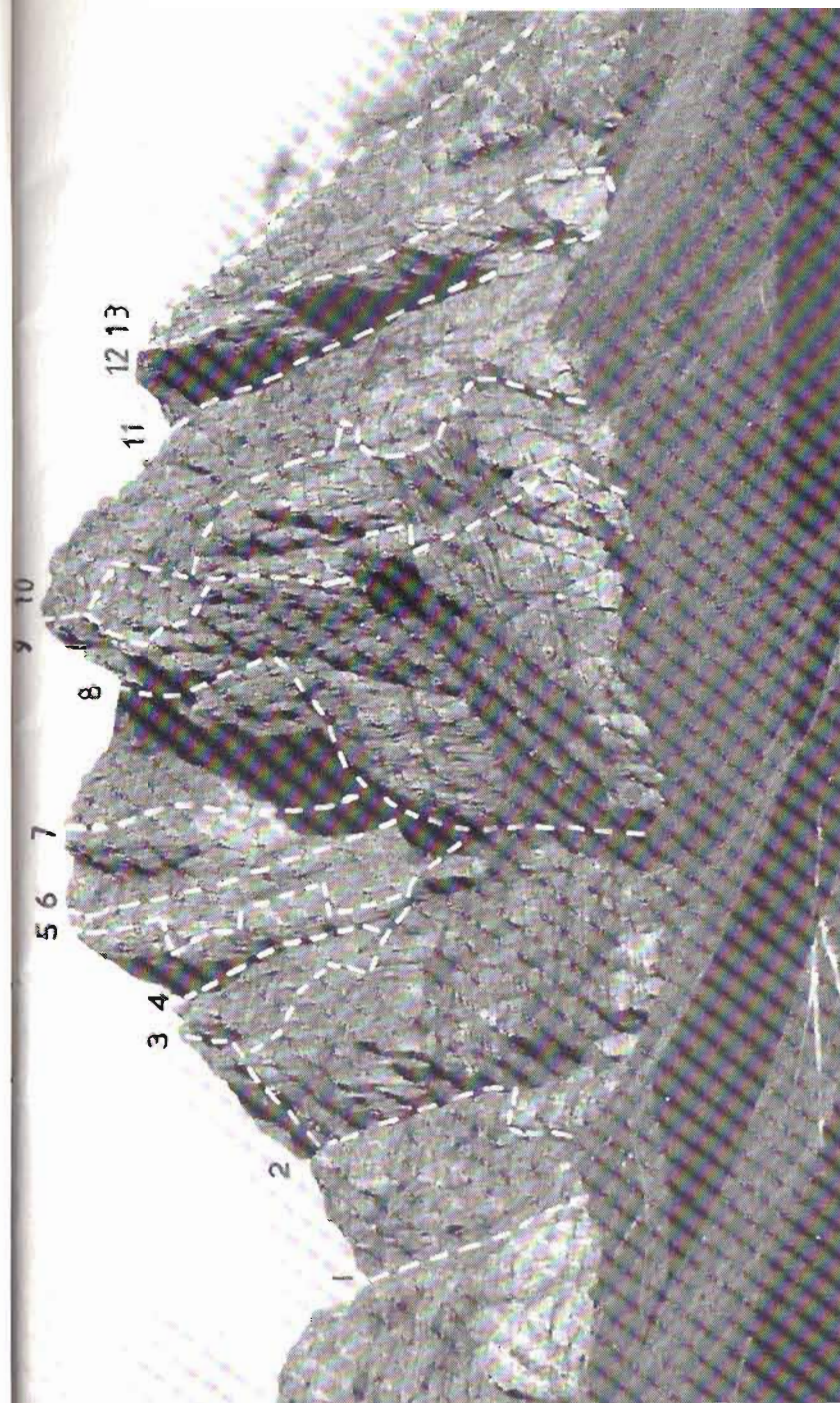
**Sunset Crag** (E1): \*\* Hierdie roete maak gebruik van die oop wand regs van Botmaskrans se skoorsteen. Die oop wand word bereik langs twee betreklik maklike trajekte effens regs daarvan. Die moeilikste beweging op die wand self is die wegtrek, waarna mens op klein maar goeie trap- en vatplekkies regop klim na makliker terrein sowat 15m hoër. Die finale trajek volg 'n skeur met blokke regs van 'n uitstaande hoek.

**Botmashoek** (D): \*\*\* Regs van Sunset Crag lê die kranse ver terug, om dan weer skielik 'n skerp, prominente kam te vorm. Botmashoek volg hierdie kam so na as moontlik. Begin net regs van die kam en klim regop. Die eerste 15m is baie maklik, waarna dit effens moeiliker word en mens bietjie moet rondsoek vir die maklikste pad. (Die laaste 5m word skuins van regs na links geklim.) Klouter op na die volgende trajek, 'n 5m hoek net regs van die kam. Dan volg 15m wat baie teruglê en feitlik opgestap kan word. Klim dan sowat 15m skuins van regs na links op lieflike rots na 'n groot staanplek. Die laaste trajek is weer eens in 'n hoek op, verby 'n boompie halfpad na bo.



**Frustration Crack (E3):** \*\*\* Hierdie laaste roete lê reg oorkant die groot rotsnaald suidwes van die kruin, en kan maklik uitgeken word aan die kronkelende kraak waaraan die roete sy naam te danke het. Die eerste trajek van sowat 25m begin reg agter 'n groot kliphoutboom (*Maytenus oleoides*) wat teenaan die vertikale witgrys wand oorkant die rotsnaald groei. Die tweede trajek volg die genoemde kraak na 'n nou lysie. Die kraak is deksels nou onderlangs, waar mens agter 'n paar wigklippe moet deurwurm en sommige klimmers kan met die beste wil ter wêreld nie daar deur nie - vandaar die frustrasie! Gelukkig kan mens op daardie stadium van die roete afstap - na regs tot in 'n steil grasklofie, of na links na die C-roete of Botmashoek. Dié wat die kraak baasgeraak het, moet die smal lysie wat bereik word na regs tot op die blootgestelde hoek volg, en dan regop klim na 'n goeie staanplek. Die finale trajek volg onmiddellik en bestaan hoofsaaklik uit 'n paar optrekbewegings met min om aan vas te hou. Daar is 'n ontsnappingslysie aan die voet van die laaste trajek, wat soms onaangenaam nat kan wees.

**Variasies:** Die skoorsteen 'n paar meter links van die eerste trajek bied 'n maklike deurbraak (D) deur die onderste rotsband. Die nou skeurtjie in die hoek links van die tweede trajek kan ook geklim word, maar is 'n perd van 'n ander kleur - die beweging bo links uit is van goeie F-standaard. (Geen noemenswaardige rotswerk bly ná die F-trajek oor nie.)



**Roetes op die Piek:**

1. Square Tower Gully, 2. Nerinakloof, 3. Linkerskouer, 4. Vensterkloof, 5. Moollookrans, 6. Shady Lane,
7. Weswand, 8. Sentralekloof, 9. Linkerfront, 10. Suidfront, 11. Tielkloof, 12. Regterskouer, 13. Suidoostelike hoek.

## Die Tweelingpieke

DIE Pieke, of, om die berg op sy regte naam te noem, die Jonkershoek Tweelingpieke, is natuurlik die bekendste, bemindste en mees-begane van Jonkershoek se berge. Ook nie sonder rede nie, want hier het ons darem 'n juweel van 'n berg! Interessant en boonop vol verrassings vir die beginner wat sy dosyn of wat roetes een vir een opsoek en leer ken. En dan natuurlik daardie uitsig van bo af! Dit voel sommer of jy vir die res van jou lewe daar bo by die baken wil bly sit. Maar om daar te kom moet jy nogal hard werk (mag ons tot in der ewigheid 'n sweefspoor gespaar bly!), veral as jy nie so danig fiks is nie. Maar dis altyd die moeite werd!

**Square Tower Gully** (B)\*: Die ietwat vormlose kop tussen die Pieke en Botmaskop was eers as Sonkop bekend. Met verloop van tyd het dit egter Square Tower piek geword - hoe jammer tog! Die 'Square Tower' verwys na 'n rotstoring met 'n plat kruin wat net regs van die kop sigbaar is indien mens fyn kyk. Aan weerskante van die toring is klein klofies wat agter die toring by mekaar aansluit. Die een links is Square Tower Gully, een van die oudste en maklikste roetes na die Pieke. Vermy sy heel onderste dele deur so hoog as moontlik teen die helling links daarvan op te stap en dit dan langs 'n lys binne te gaan. Agter die toring is 'n lae rotsband met 'n maklike breuk aan die regterkant. As mens eers op die waterskeiding is, is die pad verder oop. Die nek bokant Nerinakloof word binne enkele minute bereik. Vir 'n beskrywing van die roete vanaf hierdie nek, kyk beskrywing van **Nerinakloof** hier onder.

**Nerinakloof** (B)\*\*\*\*: 'n Baie maklike roete wat ook dikwels as afgaanroete gebruik word. Die kloof is verruklik mooi, met boomvarings, groot inheemse bome en plate nerinas teen die hange.

Onderlangs word die kloof deur twee watervalle versper, sodat mens eers in 'n klein, onopsigtelike klofie links van die hoofkloof moet opklim, om vanaf sy bopunt die kloof langs 'n beboste lys binne te gaan. Die syklofie is baie steil en het in die jongste tyd erg verspoel. Sô steil, dat dit die naam **Sit-sit** gekry het! Daar is so 'n effense voetpaadjie teen die helling op na die voet van **Sit-sit**. Die paadjie begin waar die boonste kontoer-voetpad die eerste droë lopies na die Nerinakloof-stroom kruis.

Van Nerinakloofnek word die maklike helling in die aangewese rigting gevolg. Hoër op word mens in 'n klipperige klofie, wat die beskrywende naam van die **Bakoond** dra, gedwing. Enigeen wat al op 'n hete somersdag daar op of af is, sal weet waar dié naam sy oorsprong het! Bokant die **Bakoond** volg die roete min of meer die rand van **Vensterkloof**, om dié kloof later deur 'n natuurlike "venster" binne te gaan. Volg die kloof tot op sy nek, vanwaar die

goed gebakende roete met 'n wye draai om die noordpiek kontoer. Wanneer die nek tussen die twee pieke bereik word, is dit net 'n hanetreetjie na die driehoeksmetingbaken op die suidpiek. Behalwe teen die einde van besonder droë somers sal water altyd in die vleitjie agter die suidpiek gevind word, en klimmers saal dan ook gewoonlik daar af vir middagete.

Wanneer Nerinakloof as afgaanroete gebruik word, moet mens by twee plekke mooi oplet, of jy beland in die pekel. Die eerste plek is waar die roete in Vensterkloof begin afsak. Let op waar om na regs uit te gaan - dis net 'n kort entjie onderkant die nek. Ek weet van 'n geselskap wat eenkeer die hele Vensterkloof afgeklim het, vas onder die indruk dat dit Nerinakloof was, net om heel onder deur 'n hoë waterval gestuit te word. So moeg soos hulle was, moes die klimmers maar net mooi netjies weer die hele ent terugklim. Die gevolg was dat die donker hulle in Nerinakloof oorval het en hulle Sit-sit in die lig van vuurhoutjies af is.

Die tweede plek waar mens jou kan misgis, is waar die roete Nerinakloof verlaat om verby die onderste watervalle te kom. Hierdie strategiese plek is goed gebaken, onder andere met 'n gewyser.

**Sentralekloof**, die kloof tussen die twee kruine, is die sleutel tot ses roetes, te wete **Linkerskouer**, **Vensterkloof**, **Moollookrans**, **Shady Lane**, **Weswand** en **Sentralekloof** self. Onderlangs is die kloof dig begroei met pragtige inheemse bome en bied dit 'n aangename, skaduryke roete na die indrukwekkende amfiteater hoër op. Daar is jy in die hart van die berg, aan drie kante omring deur toringhoë kranse, 'n duisend kilometer van die beskawing met sy rook en lawaai. Ons neem die ses roetes wat hul oorsprong in die amfiteater het van links na regs:

**Linkerskouer** (D): \*\*Vir hierdie roete is 'n klimtou en rotsklimervaring wenslik. Wanneer die berg nat is, moet dit liever vermy word.

Let op dat 'n kort grashelling die bodele van Sentralekloof van Vensterkloof (die diep, smal skeur aan die linkerkant) skei. Klim oor hierdie skeiding, kruis Vensterkloof se stroom, en hou reguit aan na die eerste rotsband. Die rotsband kan direk geklim word (3m, D), of mens kan 'n paar meter na links teen 'n makliker, dog meer blootgestelde trajek opklim. Jy is dan in 'n deel van die berg waar boegoe en biesies mekaar verdring vir 'n plekkie in die son en mens kan maar net dankbaar wees dat dié plante nie dorings het nie! Klim nou op deur die ruigtes na die voet van die kranse en stap dan na links langs 'n breë lys. Volg die lys vir 'n aansienlike ent tot waar dit om 'n klein rotstorinkie gaan. Klouter agter die torinkie op tot bo-op sy plat kruin. Dan volg 'n kort maar blootgestelde trap na 'n hoër lys. Stap weer na links tot waar die lys nouer word en die wand begin oorhang. Klouter dan na regs op na die voet van 'n 10m skeur, wat die sleuteltrajek (D) van die roete is. Let op die prominente klein platformpie net regs van die skeur, met die oulike spoelklippie wat links daarvan in die sandsteen vasgevang sit. Jou eerste probleem is om bo-op die platformpie te staan te kom. Die beste is om maar eers in die skeur (wat onderlangs wyd en sonder



trapplekkies is) met behulp van wrywing op te wurm en dan na regs uit te beweeg na die platformpie. As jy eers dáárop staan, is jou kop deur, want die res van die trajek is makliker en word heelpad net regs van die skeur geklim. (In die winter is hierdie trajek dikwels nat en gevolglik moeiliker). Bokant die skeur stap mens vir eers 'n entjie regop en klim dan skuins na links uit oor grashangetjies en kort rotstrappies van tot C-standaard, tot op die kruin van die rug wat Jonkershoek van Banhoek skei. Nou sal jy laer af die voetpad wat van Nerinakloof af kom, sien. Jy kan óf soontoe afklim, óf, wat interessanter is, die kruin van die rug volg tot waar jy en die voetpad by mekaar uitkom. Volg dan die paadjie tot bo.

**Vensterkloof** (D): \*\* Hierdie kloof kan geklim word van waar dit in Sentralekloof uitmond, maar dan moet mens een of twee lastige watervalle uit (onbegaanbaar in die winter), óf jy kan dieselfde benadering as vir die Linkerskouerroete gebruik. Draai in daardie geval regs nadat die 3m rotsband geklim is en stap deur ruigtes na 'n nou skoorsteen-skeur net links van die hoë waterval in Vensterkloof. Klim in die skeur op (20m, D) en volg 'n nou lysie tot in die kloof. (Die skeur is gewoonlik baie nat en onaangenaam in die winter!) Na 'n bietjie kloutery in die kloof kom jy by 'n 5m waterval wat geklim word deur van 'n opsigtelike lysie gebruik te maak - eers na links, dan skuins na regs op. ('n Bietjie blootgestel, maar tegnies maklik.) Kort daarna is nog 'n waterval wat 'n steil geut vorm. Mens kan óf in die geut opklim (D), óf na links stap na waar daar 'n maklike verbykomplek is. Bokant hierdie val verloor die kloof sy byt en kan mens sonder veel moeite opstap tot bo, waar jy aansluit by die roete van Nerinakloof af. 'n Gebakende voetpad lei met 'n wye boog om die noordkruin tot op Sentralekloofnek, vanwaar die suidkruin binne enkele minute bereik kan word.

**Moolookrans** (F1): \*\*\* Net regs van Vensterkloof is 'n baie steil en indrukwekkende bastion. Moolookrans volg min of meer die kam van hierdie bastion, met enkele afwykings na regs. Dit is 'n lang, blootgestelde rotsklimroete, met klein staanplekkies.

Vanwaar die ongewone naam **Moolookrans**? In 1956, toe ons hierdie roete geopen het, het 'n Springbok-rugbyspan deur Nieu-Seeland getoer. Die All Blacks het dié jaar 'n gelukbringer gehad in die vorm van 'n koei met die naam Mooloo. Nou het dit gebeur dat wanneer Mooloo op die veld verskyn, die Springbokke swaar geleef en die een neerlaag na die ander gely het. Dié dag op ons nuwe roete het ons ook 'n skandelijke neerlaag gely. Dit was 'n buitengewone warm dag en teen die tyd dat ons die derde trap bereik het, was ons heeltemal ontwater en dodelik moeg. Die sleutel-lysie na regs het ons ontwyk en met moeite het ons teen die noordwand van die bastion opgebeur. Hoe hoër ons klim, hoe moeiliker word die terrein. Ons was later binne enkele meters van die kruin, maar die klimmery was in daardie stadium só moeilik dat ons nie 'n enkele sentimeter kon vorder nie. Die son was besig om te sak en ons was aan die end van ons kragte. Ons kon Mooloo duidelik onder in die kloof hoor bulk! Toe doen ons 'n gevaarlike,

desperate ding. Ons besluit om te probeer **abseil**\* tot in Vensterkloof. Hierdie keer was die geluk aan ons kant, want na twee lang **abseils** en met die hulp van 'n paar goedgeplaaste verbindingslyste, slaag ons daarin om die bodele van die kloof te breik net toe die son finaal sy kop wegtrek! Ons is Nerinakloof in die donker af en het die kloof omtrent droog gedrink in die proses. Dit was eers vyf jaar later dat Hans Graafland en Henri Sniijders die sleutel tot die derde trap ontdek het - die lang dwarsklim by die grotjies verby.

Van die kruin van die rug wat die onderste dele van Vensterkloof van Sentrakloof skei, lei 30m B-kloutery na die eerste trajek.

- (1) 8m, E1: Klim 'n bosserige skeur.
- (2) 16m, D: 'n Identiese skeur, reg bokant die vorige een.
- (3) 12m, D: 'n Aantreklike oop wand tot by 'n groot rotsblok.
- (4) 15m, E: Klim eers regs van die blok op, dan oor na links en teen die blootgestelde wand op.
- (5) 20m, E: Klim 'n oop wand effens na links.
- (6) 6m, E: 'n Vertikale wand met klein vatplekkies. Volg dan die blootgestelde lysie na regs tot byna waar dit doodloop.
- (7) 30m, D: Van die lysie af, klim in die hoek op, dan skuins na links uit na goeie staanplek.
- (8) 20m D: Skuins op na links, dan 'n kort dwarsklim en op in 'n hoek tot op 'n lys waar 'n stewige blok as anker kan dien.
- (9) 23m, F1: Klim regs van die blok teen die vertikale wand op. Sowat 15m op sal 'n ankerpunt reg onder 'n krakie gevind word. Klim eers links van die krakie op, beweeg dan na regs en klim dan regop.
- (10) 20m, E1: Regop teen die oop wand tot by 'n klein staanplekkie.
- (11) 20m, E3: Beweeg na links tot op die 'neus', dan op met behulp van 'n moeilike weglê-beweging (Eng. Lay-back). Makliker hoër op.
- (12) 26m, F1: Klim die loodregte wand reg bokant die staanplekkie tot op 'n betreklik breë lys. Die blootstelling is kwaai! Stap nou sowat 10m na links en klouter 6m op na 'n staanplek.
- (13) 30m, E: Klim sowat 3m op in 'n hoek, dwarsklim na links en klim op in 'n tweede hoek. Volg die skuins plate tot op die mesrug. Volg die mesrug (80m, C) tot waar dit teen die boonste trap doodloop. Dwarsklim sowat 25m na regs langs 'n lys met klein grotjies in die wand.
- (14) 30m, E: Regop in die hoek (Eng. recess), net om die draai. Dwarsklim sowat 25m na regs vanwaar C-standaard kloutery na die kruin lei.

(Besonderhede uit 1956- en 1961-Bergklubjoernale)

\*Abseil: Afgly langs die tou.



**Shady Lane (E3)**

Stap op in Sentralekloof tot by die groot wit wand heel bo. Volg die breë, skuins-oplopende lys wat sowat 15m links van die linkerkant van die wand begin, vir 80m tot waar dit by 'n klein rotstorinkie doodloop (C).

- (1) 20m, D: Dwarsklím om die voet van die torinkie, klím dan skuins na links op, en ten slotte in 'n hoek op tot bo-op die torinkie.
- (2) 15m, E: Klím effens na links op na 'n hoek met gras. Klím in die diep skoorsteen op tot waar dit geblokkeer is, dwarsklím dan 2m na links en dan na 'n staanplek bokant die skoorsteen.
- (3) 15m, E: Klím skuins na links uit na die voet van 'n hoek van geelkleurige rots en klím in die hoek op na 'n breë lys.
- (4) 20m, E: Kwarsklím 3m na links, 'n bietjie hoër as die breë lys. Klím in die hoek op, en 'n verdere 6m skuins na regs uit, voordat jy weer skuins na links opklím na 'n lys gelyk met die oorhang bokant die trajek.
- (5) 15m, E3: Klím eers 3m regop, dan 6m skuins na regs. 'n Paar inspannende bewegings teen 'n rib op lei na 'n breë bebooste lys. Klouter op na 'n klein inham aan die voet van die volgende rotsband en dwarsklím ongeveer 25m na regs.
- (6) 5m, D: Klím 'n kort, gelerige wand na die volgende breë lys.
- (7) Klouter 40m skuins links uit na 'n lys wat tot op die hoek aan die linkerkant op loop. Beweeg 15m langs hierdie lys tot by 'n vertikale wand met 'n skoorsteen skeur.
- (8) 20m, E: Klím die skoorsteen vir sowat 8m, dwarsklím 3m na links en klím in 'n hoek op na 'n staanplek.
- (9) 25m, E: Klím die wand bokant die staanplek vir sowat 15m tot in 'n hoek regs onder 'n groot driehoekige oorhang. Klím die skoorsteen regs van die oorhang. Pasop vir die groot los blok onder in die skoorsteen!
- (10) 6m, D: Op in 'n hoekie na 'n skuins-oplopende lys. Beweeg na links op die lys tot bo-op die groot blokke.
- (11) 25m, D: Klím skuins na links op tot by 'n prominente breuk. Die staanplek is regs bokant die breuk.
- (12) 20m, D: Klím regs van die uitstaande 'neus' bokant die staanplek op na 'n hoër staanplek onder 'n groot oorhang.
- (13) 20m, D: Klím sowat 3m af aan die regterkant, dwarsklím dan na regs, verby 'n paar inhamme, na die voet van 'n skoorsteen met 'n dun, vertikale rotssplinter daarin. Moenie die skoorsteen verwar met die oop hoek links daarvan nie.
- (14) 6m, E: Klím in die skoorsteen op na 'n klein platformpie aan die linkerkant.
- (15) 12 m, E3: Klím die linkerkantste wand van die hoek waarin die staanplek is na 'n klein lysie met 'n (los!)

driehoekige blok daarop. Klím dan links om en op na 'n diep hoek met 'n dik vertikale projeksie daarin. Klím in die hoek op na 'n goeie staanplek.

- (16) 80m, C: Op na links na die kam wat na die kruin lei.  
(Besonderhede uit 1960 Bergklubjoernaal.)

**Weswand (G1):** Tot op datum die moeilikste rotsroete in Jonkershoek, in 1983 deur Dirk en Tinie Versfeld, bygestaan deur Franz Nel geopen.

Stap in Sentralekloof op tot naby die waterval. Klouter op na 'n boom en van daar na links na 'n lys onder 'n inham. Laasgenoemde is reg onderkant 'n oorhang van rooierige rots. Ongeveer 25m, D.

- (1) 40m, F3: Klím in die inham op, beweeg dan eers na regs, dan regop en dan weer skuins na links op. Dwarsklím na links onder 'n klein oorhangetjie en op na 'n opsigtelike boom.
- (2) 12m, E: Beweeg eers na regs en klím dan op na 'n lys.
- (3) 35m, F3: Klím eers na links, dan regop en dan skuins na regs uit na 'n breuk wat skuins na links oploop.
- (4) 20m, E: Klím die breuk.
- (5) 40m, F1: Klím op na 'n breë lys en vandaar teen 'n rotsskilfer op na 'n boom net regs van die uitstaande deel van die wand.
- (6) 45m, G1: Begin links van die boom en klím na regs na 'n inham. Klím in die inham op, beweeg deur 'n oorhang en klím op na 'n groter oorhang. Beweeg na regs (delikaat!) en klím op na 'n nou lysie. Klím op verby 'n boom en deur die oorhang na regs. Klím dan die breuk in die oop wand.
- (7) 35m, F2: Volg die krake in die rots na 'n staanplek.
- (8) 25m, F2: Nog 'n kraak lei na 'n lys.
- (9) 30m, F2: Klím die breuk bokant die lys.
- (10-12) 100m, E-F1: Klím verder teen die wand op. Die klím eindig met 'n kort stukkies kloutery van D-standaard.  
(Besonderhede uit die 1983-Bergklubjoernaal, met wysigings deur D. Versfeld)

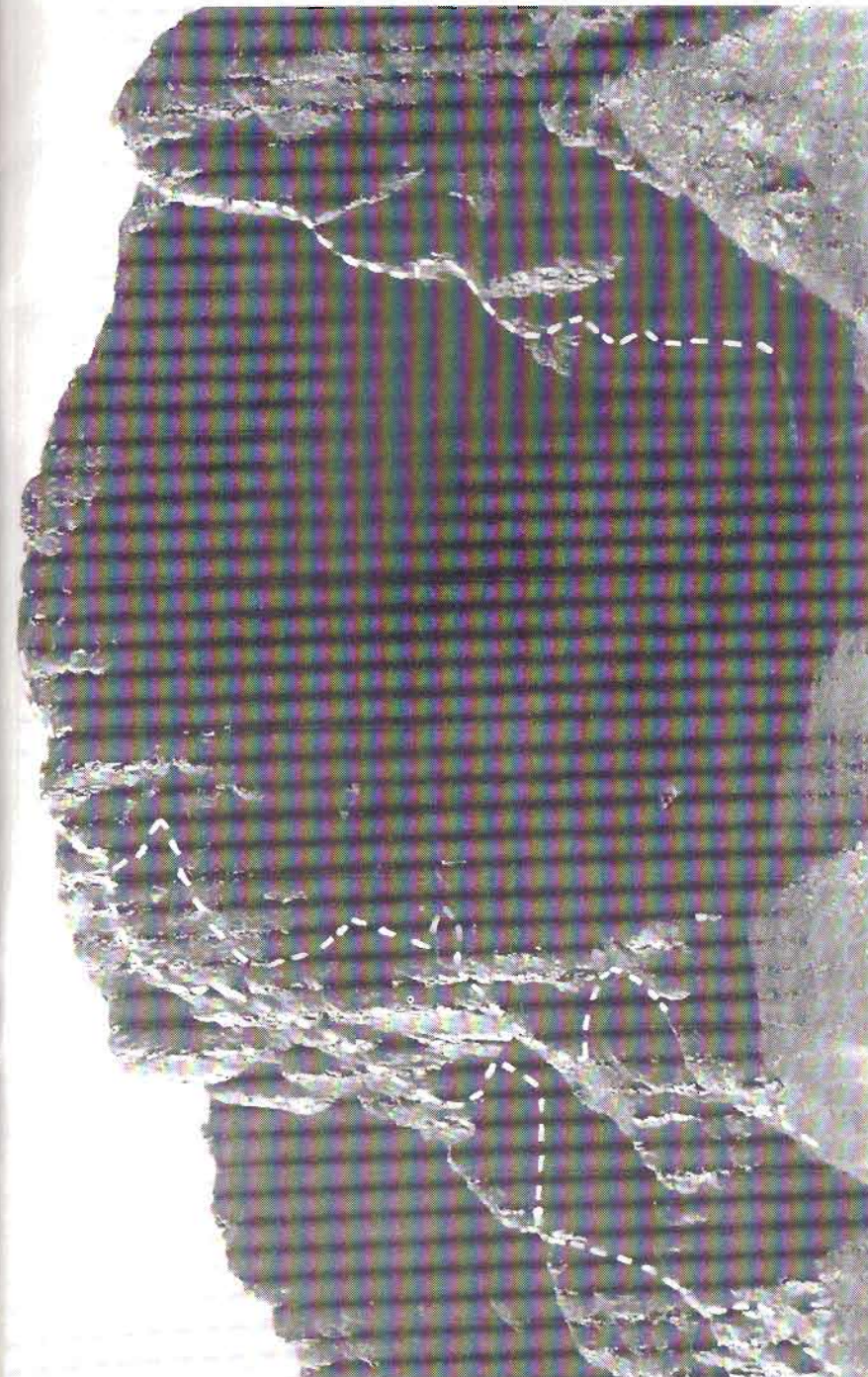
**Sentralekloof (B)\*\*\*\*:** Stap in Sentralekloof op tot naby die plek waar dit lyk asof die kloof doodloop. Hier verlaat die roete die kloof om oor 'n grashelling aan die regterkant tot aan die voorkant van die berg om te gaan. By die eerste breuk deur die kranse klím mens in 'n steil, rotsagtige klofie op. Hier moet jy 'n bietjie klouter, maar as jy jou roete versigtig kies sal die standaard nêrens meer as "B" wees nie. Mens word later in 'n sloepie aan die regterkant gedwing, en direk daarna kan jy na links na makliker terrein stap, en na 'n nekkie opklím. Nou moet jy 'n paar meter hoogte verloor voordat jy na 'n skouertjie kan opklím. Dan weer 'n entjie af, en links-om op 'n lys. (Moenie in die klofie aan die regterkant opklím nie.) Hierdie op en af patroon word nog 'n paar keer herhaal



voordat die nek tussen die twee pieke bereik word. Vandaar is dit net 'n hanetreeltjie na die kruin van die suidpiek.

**Linkerfront (E1):** \*\*\*Behalwe vir twee kort maar onvermydelike E-trajekte is hierdie by uitstek 'n klouter-roete. Volg vir eers die helling links van Heuningkloof (op die suidwestelike hoek van die suidpiek), en stap op na waar 'n diep skoorsteen in die heel onderste rotsband baie prominent vertoon. Die roete begin by hierdie skoorsteen, maar volg eintlik 'n skuins skeur net links daarvan, wat van onder af onsigbaar is (20m, D). Bokant die skoorsteen is 'n grashang (steil op plekke) wat na 'n diep klofie lei. Stap in die klofie op tot waar jy in Sentralekloof kan afkyk. Klouter enkele meters op na 'n rotslys wat na regs om die hoek verdwyn. Volg hierdie lys tot waar dit 'n hele ent verder na 'n nou klofie lei. Klouter in die klofie op, en waar dit doodloop, stap na links oor gebroke terrein, en weer so gou doenlik skuins op gras na regs uit. Jy bevind jou dan aan die voet van 'n 40m rotswand met heelwat plantegroei daarop. Begin regs onder, beweeg links uit, dan regop tot op 'n rotsrug (D). 'n Paar klein staanplekkies op die wand kan gebruik word om die trajek in korter stukke te verdeel, maar pitons of wiggies (Eng. **clogs**) is nodig vir ankers. Stap na regs op die rotsrug na 'n verskuilde skoorsteen en klim daarin op (6m, E1). Die volgende trajek volg onmiddellik, en bestaan uit 'n 10m gebroke wand met 'n paar skuins splete daarin (E1). Bokant hierdie trajek bly slegs klouterwerk van tot D-standaard oor. Werk geleidelik na regs uit na 'n nou rotsklofie en klouter daarin op. Stap onderdeur die groot wigklip aan die bopunt van die klofie en klouter dan regop tot by die bopunt van Proteakloof (die Suidfront-roete bereik ook hierdie punt, maar van die regterkant af).

Klouter nou teen die kam op en waar dié steil begin word, beweeg na links tot in 'n bosserige klofie. Klim in die klofie op en stap na links uit so gou dit moontlik word. Klouter dan regop. Die eerste rotstrap (6m,C) word links van die kam geklim. 'n Ent hoër op word 'n 8m trap bereik (D). Die maklikste is om in die hoek op te klim, onderdeur die wigklip te wurm en by 'n ander opening uit te klim tot bo. Klouter dan teen die skuins rotsplaat aan die regterkant uit en doen 'n optrekbeweging regs uit tot op die staanplek. Die terrein word dan makliker, en die Suidfrontroete word spoedig bereik net onder die laaste, maklike rotstrappie 'n entjie onderkant die kruin.



Suidweswand van die **Pieke**. V.l.n.r.: Linkerfront, Suidfront, Regterskouer.



**Suidfront (C)\*\*\*:** Hierdie roete begin in Bobbejaankloof, 'n verskuilde klofie op die suidwestelike hoek van die berg, 'n entjie regs van waar Heuningkloof teen die kranse doodloop. Klim in Bobbejaankloof op (een lastige plek) tot op 'n skouertjie. Vandaar gaan die roete eers 'n ent op en draai dan links na die voet van 'n rotsrug wat in kort trappe na 'n nou, U-vormige klofie lei. Volg die rotsrug tot waar dit skielik heelwat steiler word. Stap dan na links na 'n kort skoorsteentjie en klim daarin op. Jy kan nou opstap na die voet van die U-klofie. Die klofie kan geklim word, maar dit is makliker om die breë lys aan die regterkant te volg, 'n entjie op te klim en met 'n hoër lys na die bopunt van die klofie terug te stap. Die roete swaai nou eers links en dan weer regs tot in Proteakloof wat dwars in jou pad lê. Kyk uit vir bakens op hierdie gedeelte van die roete! Stap in Proteakloof op tot waar jy in Sentralekloof kan afkyk. Hier kan jy gerus ankers uitgooi en die wêreld 'n bietjie bekijk. Sowat van bergtonele sien mens mos nie elke dag nie!

Stap dan skuins na regs teen 'n maklike grashang op en hou in daardie rigting aan tot naby 'n prominente nekkie, waar die roete links op draai en teen 'n steil gras- en rotshang uitgaan tot op die kam van die berg. NB: Moenie in die grassloepies aan die linkerkant opklim nie. Hulle lyk bedrieglik maklik, maar lei mens in 'n doodloopstraat in! Dit is wenslik om 'n klimtou op hierdie gedeelte van die roete te gebruik. Volg die kam tot aan die voet van 'n 3m hoë rotstrappie. Die trappie kan direk geklim word (C), of mens kan eers 'n entjie na links dwarsklim voordat jy opklim. Laasgenoemde is makliker maar blootgestel. Die roete word nou heelwat makliker en die kruin word binne enkele minute bereik.

Dat die **Suidfrontroete** in alle weersomstandighede geklim kan word, het ons uitgevind toe ons dit eenkeer noodgedwonge in uitsers gure weer moes uit. 'n Ysige stormwind uit die noordweste, digte mis en gietende reën was dié dag ons voorland. Ons was op soek na 'n geselskap onervare klimmers wat deur die skielike storm betrap is en toe al twee dae vermis was. Die roete was heeltemal klimbaar en ons het geen moeite ondervind om dit in die mis te volg nie. (Die vermistes is dieselfde dag ongedeed in Nerinakloof gevind.)

**Tierkloof (F)\*:** Ons berge wemel van Tierklowe, 'n skrynende herinnering aan die tyd toe "tiere" ook nog daar gewemel het. Jonkershoek het ook sy kwota luiperds gehad, maar hulle is meedoënloos uitgeroei, veral deur één boer wat dit blykbaar as sy lewenstaak gesien het en na bewering nie minder nie as 120 van dié pragtige diere doodgemaak het.

Die Piek se Tierkloof is die diep, nou skeur tussen die suidpiek en die kleiner spitsie regs daarvan (Regterskouer). Die watervalle in die kloof is slegs klimbaar (maar moeilik!) gedurende die droogste tye van die jaar.

**Eerste waterval (E):** Begin sowat 5m regs van die val, net langs 'n stewige klimop-plant, en klim 6m teen die oop wand op. 'n Gebroke 15cm breë lysie word bereik en na links tot op die rand van die val gevolg. Klim dan teen die rand op tot by die bopunt van die val.

**Tweede waterval:** Die tweede val is onklimbaar. Klim teen die regterkantse wand van die kloof op (25m, D) na 'n boomryke lys en stap daarop tot in die kloof bokant die val.

**Derde waterval:** Hierdie val, 60m hoog, is in die vorm van 'n omgekeerde 'V'. Klim tussen die twee bene van die 'V' op (15m, D) en beweeg dan na links, oor die linkerkantse tak tot in 'n klein klofie links dáárvan. Klim in die klofie op totdat 'n gerieflike staanplek op 'n graslys bereik word. Klim dan skuins na links uit (bosserig) na 'n breë graslys wat weer tot in die kloof gevolg kan word (25m, D).

**Vierde waterval:** Hierdie val het die vorm van 'n skoorsteen, met 'n reuse wigklip in sy onderste deel en 'n tweede, amper net so groot, aan die bokant. Klim die skoorsteen tot by die groot boom net onder die boonste wigklip (35m, E). Beweeg dan op gladde rots links om die wigklip (5m, F).

**Vyfde waterval:** Weer 'n skoorsteen, maar hierdie keer onklimbaar. Klim die oop wand net links daarvan (15m, E).

**Sesde waterval:** Klim op langs die lys wat skuins teen die regterkantse wand oploop. Die val self kan ook geklim word (ongeveer dieselfde standaard).

**Sewende waterval (D):** Volg die boonste van die twee skuins-oplopende lyste teen die linkerkantse wand. 'n Ent langs hierdie lys bring mens op 'n tweede lys waarmee die kloof bokant die val bereik kan word.

**Agste waterval:** Die maklikste deurkomplek is 'n entjie regs van die val, by 'n ooglopende breuk in die wand.

'n Entjie bokant die agste waterval word die plek bereik waar die lang dwarsklim van die Suidfrontroete af die kloof binnegaan. Die kloof maak hier twee takke - volg die linkerkantse een na die nekkie tussen die Regterskouer en die suidpiek en vandaar al met die rug langs tot bo.

**Regterskouer (E1):** \*\*\* 'n Aangename rotsklimroete op die kam regs van Tierkloof, die diep skeur regs van die suidelike kruin. Stap in Tierkloof op tot by die eerste waterval. Stap dan regs uit die kloof uit, teenaan die kranse, tot waar die wande teruglê en ooglopend klimbaar is. Let op die klein bastion reg voor jou. Begin tussen die bome en klim teen die voorkant van hierdie bastion op. Sigsag oor kort grashellings bokant die bastion tot op die kam. (Hierdie plek kan ook bereik word deur teen die hellings regs van Tierkloof op te stap en dan langs 'n breë, ruie lys na links te stap.) Klouter sowat 10m op (C) na 'n nou, grasbegroeide sloepie en klim daarin op. Kort stukkies maklike kloutery, meesal effens regs van die kam, lei na 'n trappie van D-standaard: Klim eers in die hoek aan die regterkant op en beweeg dan na links en op. Onmiddellik daarna volg 10m (D) oor blokke aan die kloof se kant. Stap op na die volgende trap, 50m hoog en die lastigste op die roete. Begin deur effens skuins na links uit te klim na 'n staanplek onder klein oorhangetjies (15m, E1). Volg die lys wat bereik word na regs tot op 'n groot platform. Klim 'n kort rotsband (C) en dan regop teen die steil grashang na die voet van 'n oop wand van verweerde rots.



Klim sowat 20m teen die wand uit (E1) na 'n nouerige lysie. Volg die lysie na links tot op die kam, vanwaar die terrein weer makliker word. Stap op na die laaste rotstrap. Klouter eers regs van die kam op tot by 'n vertikale rotsband. Hier kan jy óf links, óf regs van die kam opklim (albei trajekte ongeveer 6m, E1). Onmiddellik daarna volg nog 'n 6m D-trajek, en die klim is iets van die verlede. Van die kruin van die Regterskouer kan die baken op die Pieke sonder moeite binne sowat 20 minute bereik word.

**Suidoostelike hoek** (D): Die eerste rotsband op die suidoostelike hoek van Regterskouer word geklim deur 'n oop klofie min of meer op die kam van die berg. Dit lei na 'n grashelling wat 'n prominente kenmerk van Regterskouer is. Stap op na die volgende rotsband, en klim net links van die kam op. Die derde en laaste rotsband word aanvanklik links van die kam geklim, maar hoër op word die kam smaller en is dit beter om op die kam self te klim. Dit bring jou op die kruin van Regterskouer, vanwaar die baken op die suidpiek sonder verdere probleme bereik kan word.

*(Besonderhede uit die Cape Times, 17/9/1927)*

**Langrivierkloof** (B) \*\*\*: Hierdie roete kan sonder twyfel die **via normale** van die Pieke genoem word. Tewens, vir duisende wat al die Pieke geklim het, is dit en Nerinakloof die enigste twee roetes wat hulle ken. Langrivierkloof is met sy kenmerkende plantegroei en standhoudende water 'n tipiese Bolandse bergkloof. Dit dreineer 'n opvanggebied waar die plantegroei onaangeraak gelaat word. Stroomvloei het konstant afgeneem en daar was later geen jong plante meer nie. Dit was die toestand tot in die somer van 1988/89, toe weerlig 'n verwoestende brand in Jonkershoek veroorsaak het en Langrivierkloof ook deurgeloopt het.

Van waar die voetpad die stroom kruis stap mens 10-15 minute in die kloof op tot waar dit vurk. Hier verlaat die roete die kloof om teen die helling tussen die twee strome op te gaan. Die paadjie is maar steil en bring mens heel gou by twee reënmeters, waar klimmers gewoonlik 'n wyle vertoef om asem te skep en die oorweldigende bergtonele te geniet.

Die rus by die reënmeters voel gewoonlik veels te kort, maar daar lê nog 'n lang pad voor en ons moet aanstryk. Vir 'n lang ent volg die paadjie nou die steil grashang voordat dit na links swaai. Dit loop dan byna horisontaal tot op die rand van die stroom voordat dit weer opswaai.

Hoër op draai dit weer na regs en verdwyn om die hoek. Kort duskant die hoek is 'n klein oorhangetjie waar ons een nag 'n baie koue maar dankbare klimmer gaan uithaal het. Hy en sy maat het te laat begin klim, nie op die onverbiddelike gang van die tyd gelet nie en is hier deur die donker oorval. Sy maat is voel-voel in die kloof af, maar hy het wyslik besluit om te bly waar hy is. Dit was seker om en by middernag toe ons die kêrel, bibberend van die koue, 'n beker warm koffie in die hand kon stop.

Bokant die hoek waarvan bo melding gemaak is, lê die laaste, maklike hang tot by die nek, ons volgende rusplek. In die

onmiddellike omgewing van die nek sal die opletende klimmer 'n hele paar oorhange sien, wat goeie skuiling bied as die elemente die dag teen 'n man is. Daar is ook 'n goeie oorhang enkele minute se stap aan die Banhoekkant van die nek af, teen die linkerkantse wand. Dit het nou wel 'n klipvloer en die dak is laag, maar dis baie beskut.

Van die nek is daar 'n ry bakens in die rigting van die kruin, verby die mooi ou vleitjie waar klimmers gewoonlik hul middagmaal geniet en oor maklike, oop terrein na die baken. Reken op 1½-2 uur van waar jy die kloof binne gegaan het tot op die nek, en ¼-1 uur van die nek tot bo.

**Variasies en saamgestelde roetes:** Die baie lysies, klofies en skeure op die Pieke maak baie variasies op bestaande roetes moontlik. Mens kan ook dele van verskillende roetes saamvoeg en op hierdie manier heel interessante klimme doen. 'n Paar van die meer bekende variasies en roetesamestellings is die volgende:

**Sentralekloof na Suidfront:** Bokant die heel onderste rotsband aan die voorkant van die Pieke is 'n breë grashelling wat skuins van links na regs oploopt. Links loop die helling tot in Sentrakloof, kort onderkant die groot amfiteater. Verlaat die kloof hier, en stap teen die grashelling op (ruig), oor 'n groot steenveld (Eng. **scree**) en mik na die heel regterkantse punt, waar die helling teen 'n rotsrif doodloop. Hier sal jy 'n rotslys vind wat regs om die rif loop. Die lys kan gevolg word tot waar dit op maklike terrein uitloopt. Kontoer dan na regs na die rotsruggie wat in maklike trappies na die U-klofie oploopt.

**Suidfront na Tierkloof:** Dit is moontlik om die bodele van Tierkloof, bokant die moeilike watervalle, van die **Suidfrontroete** af te bereik. Klim langs die **Suidfrontroete** op tot aan die voet van die baie steil grashang wat na die laaste rotstrappie op die hoofrif van die berg lei. Die oortog na Tierkloof begin in hierdie omgewing en volg 'n duidelike, plek-plek ruie grashelling wat skuins afloopt in die rigting van die kloof. Daar is geen tegniese probleme nie, maar wees nietemin versigtig - daar is groot afgronde aan die regterkant! Nadat Tierkloof binnegegaan is, moet nog twee kort rotsbande van C-standaard geklim word voordat mens by die nek uitkom. Wees op die uitkyk vir los klippe op hierdie twee trajekte! Van die nek is dit net 'n hanetreetjie na die middagete-vleitjie. Mens kan ook reguit na die kruin klim, wat meer interessant is. 'n Derde alternatief is om min of meer op die hoogte van die nek te kontoer in die rigting van Rifberg. Dit bring jou by die "Paddagat", waar altyd water gevind sal word, selfs wanneer die vleitjie hoër op droog is.

*(Die "Paddagat" is 'n rotspoel onder die eerste watervalletjie in die stroom wat die vleitjie agter die suidpiek dreineer.)*

**Langrivierkloof na Paddagat:** Sowat 100m onderkant die nek van Langrivierkloof sal 'n breë, skuins-oplopende lys aan die Pieke-kant gesien word. Volg hierdie lys vir 'n aansienlike ent, klouter dan op na 'n hoër lys, volg dié 'n entjie na links en klim dan weer teen 'n steil grashangetjie op na 'n kort maar blootgestelde C-trajek net onderkant die Paddagat.

**Sentralekloof na Linkerfront:** Meer ervare klimmers kan gerus hierdie roetesamestelling probeer. Dit skakel die twee E-trajekte op die **Linkerfrontroete** uit, maar sluit nogtans interessante kloutery van tot D-standaard in. Volg die **Sentralekloofroete** tot aan die voet van die rotsklofie met die B-kloutery. In plaas van in die klofie op te klim, stap verder om op hierdie hoogte. Mens kom by die eerste versperring verby deur óf 'n D-standaard dwarsklim om die hoek te doen, óf eers 'n entjie in die klofie op te klim, oor 'n skouertjie te gaan, en weer anderkant af te klim. Jy bevind jou dan in 'n deel van die berg wat baie opgebreek is deur klein klofies, rotsbankies en torinkies. As jy op hierdie hoogte aanhou, sluit jy by die Linkerfrontroete aan kort onderkant die rotsklofie met die groot wigklip. Vir 'n verdere beskrywing, kyk dié van die **Linkerfrontroete**.

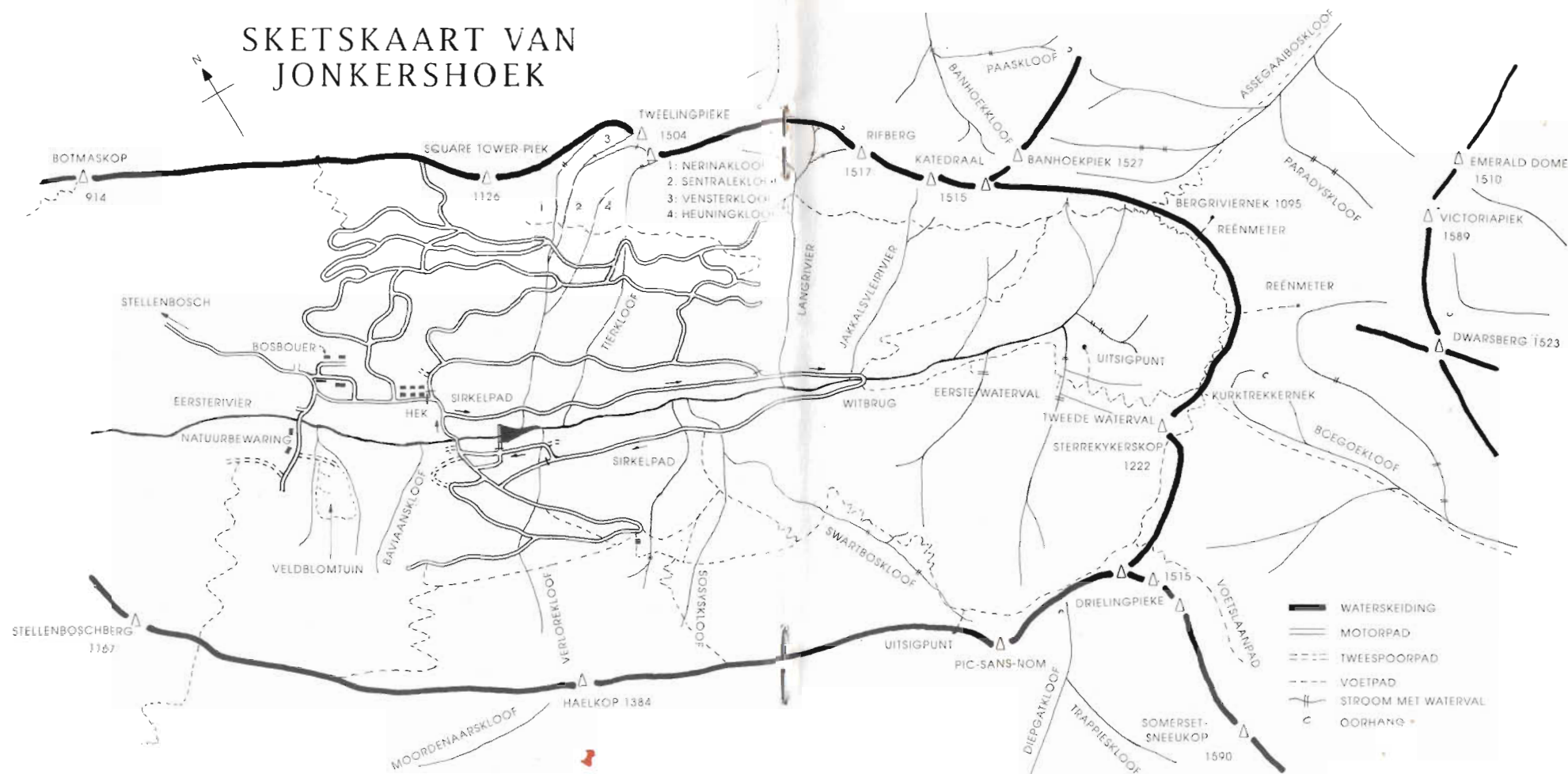
**Sentralekloof-rotstoring (E):** Wanneer mens bokant die bome in Sentralekloof uitkom en jy kyk terug, sien jy aan die regterkant 'n heel indrukwekkende rotstoring. Die toring is aan die Linkerskouer verbind met 'n mesrug, met 'n klein nekkie ongeveer 20m onderkant die toring se kruin. Onder die nekkie is 'n nou skeur, op verskeie plekke deur groot rotsblokke toegeval. Begin onder regs van die skeur en klim 10m teen die rotswand uit voordat die skeur binnegegaan word. Volg die skeur tot op die nekkie (beweeg regs onder die groot wigklip uit), van waar 'n paar makliker trajekte tot bo lei.



**Roetes op Rifberg:** 1. Green Arrow Arête, 2. Scimitar Ridge, 3. Langrivier bastion, 4. Boegoerf, 5. Frontroete, 6. Cameron se roete, 7. Suidwand, 8. "Slab"-roete.



# SKETSKAART VAN JONKERSHOEK





## Rifberg (First Ridge Peak)

RIFBERG lê net agter die Pieke en alhoewel dit effens hoër is as sowel die Pieke as die Katedraal, word dit nie so dikwels geklim nie. Tog is daar 'n paar interessante en betreklik maklike roetes teen die berg uit, asook een van die aangenaamste rotsklimroetes (**Scimitar Ridge**) in Jonkershoek.

**Uit Langrivierkloof (B)\*\*\*:** Volg vir eers die Langrivierkloof-roete na die Pieke tot so 3-4 minute se klim bokant die boonste reënmeter. Kontoer dan na regs en kruis die regterkantse tak van Langrivierkloof. Klim teen die steil-oplopende grashelling op (beste om ténaan die rotswand aan die linkerkant te hou) en draai links op sodra dit moontlik word. Mik na die prominente punt-in-die-wind oorhang 'n entjie hoër op. Jy nader dan 'n rotswand wat die enigste noemenswaardige versperring op die roete is en jy het 'n keuse van drie variasies deur die versperring:

(1) Hou reguit aan tot waar jou pad deur 'n "waternalletjie" versper word (selde indien ooit is daar water). Klouter teen die rotsplaat aan die regterkant uit, beweeg bo links uit en klouter oor makliker terrein op na die volgende rotswand, waar die drie variasies by mekaar aansluit.

(2) Klim 'n klein entjie verby die oorhang teen die steil grashang aan die regterkant uit. Van die hoogste punt op die grashang sal jy oplet dat die rotswand voor jou 'n "dakkie" vorm. Klouter regop tot onder die dakkie, dwarsklim na links, klim tot bo op 'n groot rotsblok en klouter skuins links uit. Die kloutery is makliker as wat dit lyk, maar daar is 'n mate van blootstelling. Die roete word daarna geleidelik makliker, en die rotswand waar die drie variasies by mekaar aansluit word spoedig bereik.

(3) Gebruik dieselfde benadering as vir die voorafgaande variasie, maar stap verder met die grashang tot by 'n 3-4m hoë breuk in die rotswand. Klim in die breuk op en beweeg enkele meters na regs na nog 'n grashang. Stap dan skuins na links op (steil op een of twee plekke) na die rotswand waar die drie variasies by mekaar aansluit. Persoonlik verkies ek hierdie variasie.

Van waar die drie variasies by mekaar aansluit (onder 'n groot krans), lei die roete oor 'n rotslys aan die regterkant na die laaste grashang onder die waterskeiding. Klim eers skuins na regs teen die grashang op, swaai dan links aan die voet van die volgende rotswand en dan weer skuins na regs tot op die waterskeiding. Hier verander die karakter van die roete dramaties. Klim nou met 'n boog regs om en op totdat jy weer op die kam van die berg kom. Volg die kam vir 'n klein entjie en draai links af waar dit steil begin word. Die roete gaan voor 'n diep grot verby en op in 'n grasklofie. Van die bopunt van die klofie klim mens weer skuins na regs uit om

hoër op aan die Jonkershoekkant om te stap na 'n nou nekkie op die kam. Van daar volg die roete min of meer die kam van die berg tot bo.

**Deur Fynboskloof (B)\*\*\*\*:** Fynboskloof is die regterkantse tak van Langrivierkloof. Daar is 'n paar lastige waternalletjies onder langs, sodat mens eers 'n ent met die Pieke-paadjie moet opklim om die kloof hoër op bokant die valle binne te gaan. Bokant die reënmeteers in Langrivierkloof gaan die roete na die Pieke aanvanklik reg teen die helling op, swaai dan na links en gaan tot op die rand van die kloof voordat dit weer steil teen die helling op gaan. Verlaat die paadjie na ongeveer twee minute se klim op hierdie steil gedeelte en kontoer na regs na 'n nekkie op die rand van Fynboskloof. Mens moet nou sowat 30m afklim en die beste is om eers skuins na links tot by 'n boompie en vandaar regaf te klim. Klim dan deur fynbos en oor rotspuin in die kloof op tot waar dit vurk. (Hierdie plek kan ook vanaf Langrivierkloof se nek bereik word deur aan die Banhoekkant om te stap na Fynboskloof se nek en vandaar 'n entjie in die kloof af te stap.) Hier moet mens die kloof verlaat en na regs opklim tot op die waterskeiding. Klim dan enkele meters aan die Banhoekkant af en stap verby die rotstorings wat kenmerkend van hierdie deel van die roete is. Bly steeds aan die Banhoekkant van die rug. Die roete lei later na 'n klein nekkie op die rug. Mens kan dan óf direk teen die kam opklim óf, wat makliker is, enkele meters aan die Jonkershoekkant afklim, teen 'n rotsplaat uitklouter en opstap na die volgende nek. Hier sluit ons roete aan by die een uit Langrivierkloof, en vir 'n beskrywing verder kyk vanaf "Hier verander die karakter van die roete dramaties" op bl. 28.

Wanneer hierdie roete as afgaanroete gebruik word, is dit maklik om die plek waar mens Fynboskloof moet verlaat te herken - dis waar die eerste bome teëgekóm word en die nekkie waarna mens moet opklim om by die Langrivierkloof-voetpad aan te sluit kan nie mis gekyk word nie. Indien daar egter 'n tou in die geselskap is, is dit nie nodig om na die nekkie op te klim nie. Stap verder in die kloof af, en gebruik die tou om by die twee mosbegroeide valletjies verby te kom. Laer af is 'n waterval wat sonder moeite aan die linkerkant (soos mens afkyk) verby gegaan kan word. 'n Ent laer af verlaat mens die kloof by 'n groot baken en stap na regs uit tot op die Langrivierkloof-voetpad.

**Green Arrow Arête (F):** As mens opkyk na Rifberg net voordat die voetpad Langrivierkloof kruis, kyk jy vas in 'n prominente bastion, amper soos die boeg van 'n skip. Net links daarvan kan 'n rotsrif gesien word wat oënskynlik met 'n wye boog ooploop en heel maklik lyk. Green Arrow Arête volg die kam van hierdie gekromde rotsrug, terwyl Scimitar Ridge teen die groot bastion uitgaan. Die onderste dele van Green Arrow Arête is betreklik maklik (D), maar hoër op vorm dit 'n vertikale trap waarteen 'n baie moeilike en blootgestelde trajek uitgaan.

Stap in Langrivierkloof op vir ongeveer 5 minute. Die paadjie kruis op daardie stadium 'n area van klein rotsblokke regs van die stroombedding. 'n Onopsigtelike syklofie kom hier van regs af in. Volg die klofie tot byna by die eerste waterval. Klim teen die groot

grys rotswand aan die linkerkant uit tot op die kruin van die rif. Volg die kruin van die rif tot by 'n vertikale trap (C-D). Aan die voet van die trap sal 'n nou lysie gevind word - volg dié na links vir sowat 15m. Klim dan 3m op na 'n inham met los blokke en rotssplinters. Dwarsklim 3m na regs na 'n klein hoekie en klim daarin op. Klim dan skuins na regs uit onder klein oorhange tot op die kam en vir sowat 6m teen laasgenoemde op na 'n groot staanplek. Hiedie trajek is van F-standaard en baie blootgestel. Van die rotsblok aan die voet van die volgende wand af, klim eers na regs, dan 15m op langs twee parallelle krake na 'n staanplek (E). By die volgende vertikale trap, dwarsklim 15m na links oor blokke na 'n baie steil grasklofie met 'n wigklip aan die bo-ent. Klouter in die klofie op en verder op tot bo.

(Besonderhede uit 1951 - *Bergklubjoernaal*).

**Scimitar Ridge** (E3)<sup>\*\*\*\*</sup>: Die benadering tot hierdie besonder aantreklike roete is dieselfde as dié tot Green Arrow Arête. Vo'g die syklofie soos beskryf tot aan die voet van die grys en oranjekeurige krans. Klouter dan sowat 50m na regs uit na die beginbaken onder 'n skuins rotsplaat.

- (1) 20m, E1: Klim skuins na links teen die rotsplaat op tot dat dit moontlik word om 'n 15m dwarsklim na regs onder die oorhange te doen. Die dwarsklim lei na 'n groot grasbedekte staanplek.
- (2) 10m, C: Klim die ooglopende inham aan die linkerkant.
- (3) 5m, D: Klim 'n kort rotswand. Klouter nou 15m op na 'n breë lys aan die voet van die volgende rotswand.
- (4) 16m, E1: Klim 6m teen wand uit, beweeg na links oor 'n rotsblok, verby 'n boompie en klim teen 'n nou krakie op na 'n groot staanplek. Klouter 10m skuins links uit na die voet van 'n skoorsteen.
- (5) 10m, E1: Klim die skoorsteen. Beweeg bo links uit. Stap nou na die prominente rotsnaald wat half oor die kloof aan die linkerkant leun.
- (6) 15m, E1: Van die kruin van die rotsnaald, tree oor na die wand en klim dan skuins na regs uit na 'n groot platform. Stap ongeveer 20m na regs. (Die volgende twee trajekte is opsioneel.)
- (7) 6m, D: Klim 'n oop wand.
- (8) 15m, E: Klim op in 'n reeks inhamme en uit na regs onder die oorhang, verby 'n wigklip, na 'n staanplek langs 'n rotsnaald.
- (9) 22, E1: Begin op die los blok aan die voet van die rotsplaat en klim skuins regs uit, verby die oorhang, na twee bossies teen die wand. Dwarsklim op hierdie hoogte na die linkerkantse rand en vandaar skuins na regs op na 'n staanplek (naalldoog versekering).
- (10) 10m, D: Klim 'n kort rotswand reg bokant los blokke. Klouter op vir 80m. (C-D)
- (11) 15m, E1: Van die groot blok, stap oor na 'n lysie op die wand. Doen 'n kort dwarsklim na regs en klim op na 'n

holte in die wand onder 'n klein oorhangetjie. Klim net regs van die oorhangetjie op na 'n nou lysie. Van die regterkantste end van die lysie, stap oor na 'n kraak en klim daarin op. Klouter 20m (C) na die volgende wand en beweeg links na 'n klofie.

- (12) 15m, D: Klim in 'n kort krakie op en dan teen die wand na 'n grotjie onder 'n oorhang.
- (13) 12m, D: Dwarsklim na regs en om die hoek.
- (14) 6m, D: Klim 'n kort rotswand gevolg deur 'n begroeide inham na die voet van 'n skoorsteen.
- (15) 20m, E3: Klim in die skoorsteen op, verby 'n wigklip, na 'n klein staanplekkie op 'n uitstaande rotsblok.
- (16) 15m, E1: Klim 10m in die kraak op en dan uit na links. Dwarsklim 5m na links en teen 'n kraak op na 'n breë lys.
- (17) 35m, E2: 'n Loodregte wand wat na 'n klein staanplekkie op die rif lei.
- (18) 8m, D: Volg die rif. 'n Verdere 200m kloutery volg tot bo. (Besonderhede uit 1957 - *Bergklubjoernaal*, gewysig volgens ondervinding.)

**Langrivier-bastion** (E): 'n Klein entjie regs van Scimitar Ridge staan vier rotstorings in 'n ry aan die voet van die krans. Die wegspringplek vir Langrivier-bastion is die nekkie tussen die hoogste toring en die krans.

- (1) 14m, D: Klim effens na regs op na 'n lys.
- (2) 6m, E: Sowat 8m na links is 'n gladde inham, 6m hoog. Klim daarin op.
- (3) 16m, E: Klim 10m skuins na regs op (maklik) na 'n klein staanplekkie en vandaar 6m regop na 'n staanplek. Die wegtrek is lastig - staan maar op jou maat se skouers!
- (4) 25m, D: Dwarsklim 5m na regs, klim in die hoek op en oor 'n groot rotsblok na 'n nou lysie onder oorhange. Klim dan skuins na regs op na 'n groot staanplek.
- (5) 12m, C: Stap sowat 10m langs die lys en klim dan in 'n hoek op. Klouter 220m op (B-C) tot op die kam.
- (6) 10m, D: Klim af na 'n nekkie wat die kam van die res van die berg skei. Klouter 130m, na bo. insluitende een 15m D-trajek.

(Besonderhede uit 1954 - *Bergklubjoernaal*.)

**Boegoerif** (E): Om by die begin van hierdie roete te kom, stap mens tot byna op die nekkie vanwaar Langrivier-bastion begin (kyk bo) en stap dan na regs langs 'n lys tot waar dié doodloop. Klouter sowat 6m op na 'n klein klofie, die eerste wat teëgekomp word.

- (1) 10m, D: Op in die klofie tot by 'n wigklip, dan teen die regterkantse wand na 'n staanplek by 'n klein grotjie. Van die regterkant van die grotjie, klouter sowat 50m in 'n klofie op na 'n rif waar die klofie vurk. Twee groot rotsblokke lê aan die voet van die rif.
- (2) 30m, E: Staar op die groter blok en klim regop. Bo

aangekom, moet jy 3m afklim na 'n staanplek op 'n plat rotsblok.

- (3) 12m, E: Van die plat blok regop na 'n klein staanplekkie.
- (4) 16m, E: Klim skuins regs op tot byna op die rand van die rif, dan 5m regop op klein vat- en trapplekkies na 'n smal lysie. Stap 'n entjie na links, en klouter dan op na 'n groot staanplek.
- (5) 15m, D: Op teen die oop wand. Klouter op tot bo (B-C).  
(Besonderhede uit die 1951-Bergklubjoernaal.)

**Frontroete** (C)\*\*\*: 'n Interessante en aangename klouterroete, blootgestel op 'n paar plekke. Nie vir onervare klimmers geskik nie. Saamgestel uit die makliker gedeeltes van Bert Berrisford en Ken Cameron se minder bekende roetes. Die roete begin by 'n kort klofie aan die regterkant van die berg, duidelik sigbaar vanaf die boonste voetpad. Moet dit nie verwar met 'n dieper, digbeboste klofie nog verder na regs nie. Die klofie word bereik deur die voetpad te verlaat sowat 15 minute se stap anderkant die Langrivierkloofkruising en kan teen die oop helling op te stap. Klouter vereers teen die kam regs van die klofie op en kontoer na links sodra jy op dieselfde hoogte as die voet van die oranjekeurige krans is. Dit bring jou by 'n skuins rotsplaat wat teenaan die krans geklim word en makliker is as wat dit lyk. Stap dan na links tot op die gesigslyn. Waar jy een van Berrisford-hulle se bakens 'n entjie laer af sien, moet jy teen 'n blootgestelde C-trajek opklim. Klouter eers 'n paar meter regop, tree dan na links en klim op in die hoek met die krakie. Klim vervolgens die ooglopende geut of skoorsteen aan die regterkant. Dit bring jou aan die voet van 'n skuins rotsplaat met 'n kraak links daarvan. Klim teen die rotsplaat uit en stap op na die volgende rotswand. 'n Klein entjie na links is 'n verskuilde skoorsteen agter 'n rotsblok. Klim die skoorsteen en die ergste is verby! Stap nou na links tot op die rand van 'n kloof en klim teen die rand op tot waar dié steil begin word. Kontoer dan tot in die kloof en klim daarin op. Hou links waar die kloof vurk. Waar dit lyk asof die kloof doodloop kan mens links uit tot op 'n nekkie. Terloops, hier rond mag jy in die vroeë lente die baie skaars *Protea rupicola* in blom sien.

Van die nekkie klouter mens eers 'n ent regop, stap bo links om, klim 'n paar meter af en stap na links na makliker terrein vanwaar jy sonder veel moeite tot op die kam van die berg kan opklouter. Soek die maklikste pad en hou steeds in gedagte dat daar laer af groot afronde is. As jy eers op die kam van die berg is, is dit net 'n hanetreetjie na die kruin.

**Berrisford se roete** (D): Berrisford en sy geselskap het direk van onder af opgeklim na die blootgestelde C-trajek op die Frontroete. Geen besonderhede is bekend nie, behalwe dat dit 'n D-standaard klim was. Sover vasgestel kan word het hulle daarna min of meer die lyn van die Frontroete gevolg. Dit was natuurlik baie jare voordat die Frontroete uitgewerk is.

**Cameron se roete** (D): Die benadering vir hierdie roete is dieselfde as vir die Frontroete, naamlik die kort klofie aan die

regterkant van die berg. Cameron en sy geselskap het in hierdie klofie opgeklim tot heel bo, vanwaar hulle regop geklim het tot op 'n klein skouertjie. Vandaar het hulle 'n "opwindende dwarsklim" (om Cameron se woorde te gebruik) na links tot in 'n baie steil klofie gedoen, en toe op die kam links van die klofie opgeklim tot bo.

(Besonderhede uit die *Cape Times*, 10/03/1928)

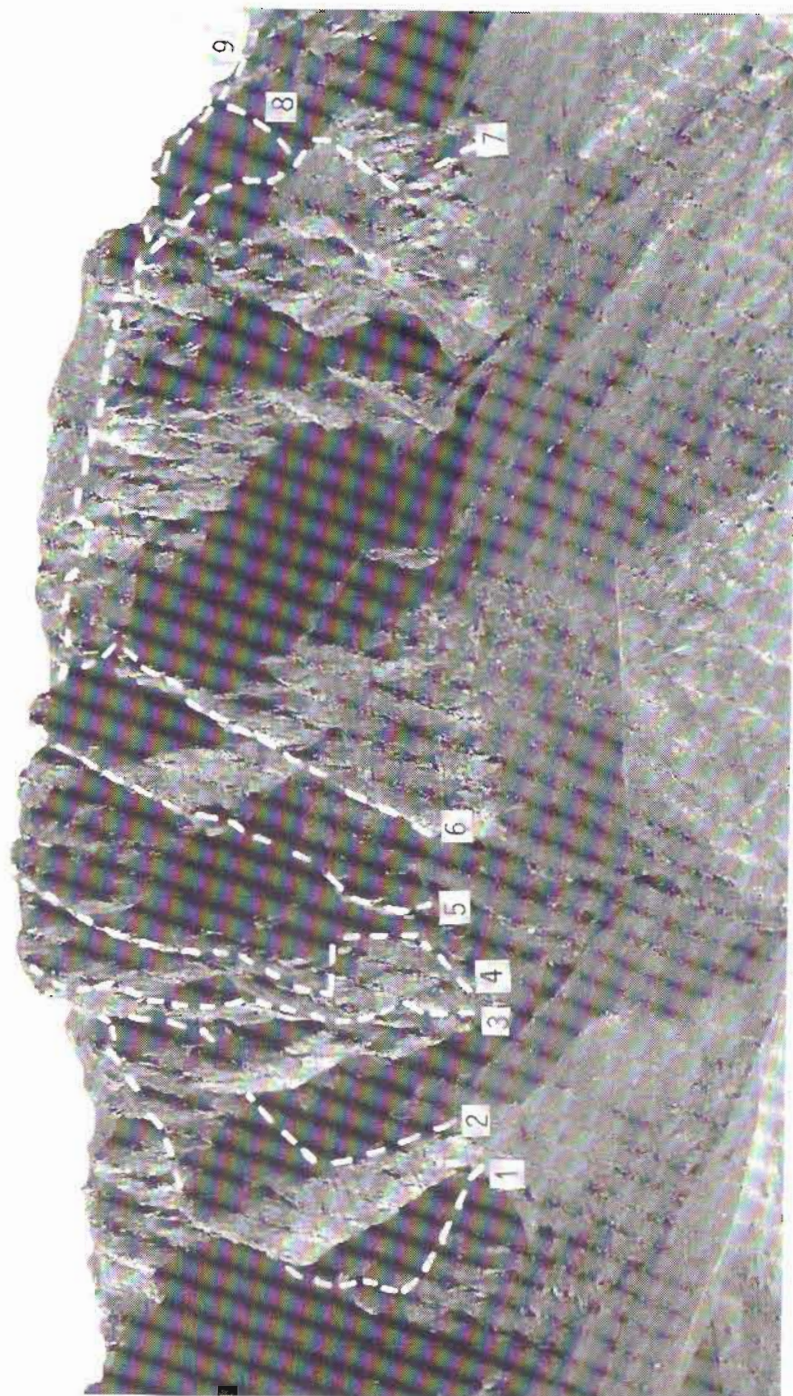
**"Slab"-roete** (B)\*\*\*: Hierdie is een van die heel maklikste roetes teen Rifberg uit en word gevolglik ook dikwels as afgaanroete gebruik. Laag af tussen Rifberg en die Katedraal sal skuins, begroeide rotsplate (die "slabs") gesien word. Net regs daarvan is 'n opvallende oranjekeurige krans. Die roete begin tussen bome aan die voet van hierdie krans. Kruis die stroompie wat van die rotsplate afkom net bokant 'n klein watervalletjie (droog in die somer). Klouter enkele meters op en volg dan 'n breë rotslys na links. Die lys lei na 'n grashelling wat op sy beurt na die rand van die rotsplate lei. Hier draai mens regs en klouter teen kort, maklike rotstrappies op tot bo op die rugge wat die rotsplate van die klofie links daarvan skei. Stap dan teen die grashang op tot op 'n nou nekkie regs van 'n prominente rotstoring. Stap agter om die toring na 'n hoër nekkie, vanwaar die roete min of meer die kam van die berg volg. Hierdie gedeelte is goed gebaken en maklik om te kry. As daar tyd is, is dit die moeite werd om ook die "prominente rotstoring" te klim. Gebruik die breë graslys aan die Banhoekkant wat in die omgewing van die hoër nekkie begin.

**Kortpad:** Mens kan ook van die bopunt van die rotstrappies direk na die nekkie links van die rotstoring opklim, maar die roete soos beskryf is verkieslik.

**Variasie:** Kontoer linksom, ongeveer op die hoogte van die nekkie links van die groot rotstoring. Mens bereik heel gou die begin van die "skuinsoplopende grasstrook" van die Suidwandroete (kyk beskrywing hier onder) wat dan tot bo gevolg word. Op 'n warm dag is hierdie variasie aan te beveel, aangesien die grootste gedeelte daarvan gewoonlik in die skadu is.

**Suidwand** (B)\*\*\*: 'n Baie ou roete wat van die onderste gedeelte van die "Slab"-roete gebruik maak. Mik vir eers na die nekkie links van die groot rotstoring op die waterskeiding. Die roete op na die nekkie word deur 'n aantal "watervalletjies" (gewoonlik droog) gekenmerk. Sodra jy bokant die tweede valletjie is moet jy na links aan die voet van 'n rotswand kontoer. 'n Entjie verder sal jy 'n standhoudende stroompie teëkom en kort daarna moet jy teen 'n maklike rotstrappie opklouter. Stap dan enkele meters na regs en klouter dan regop, min of meer ewewydig aan die roete op na die nekkie links van die rotstoring. Jy klouter later oor 'n rotstrap met buitengewone goeie vat- en trapplekke en onmiddellik daarna draai die roete na links om 'n duidelike skuins-oplopende grasstrook te volg. Van waar die grasstrook op 'n skouertjie eindig klouter mens regop na die kruin.





Roetes op die Katedraal: 1. "Slab"-roete, 2. Direkte roete, 3. Hoofbastion, 4. Kruinbastion, 5. Pisarif, 6. Pinnacle Ridge, 7. Lys-en-Hoek, 8. Diagonaal, 9. Van Berggriviernek.

## 5 Die Katedraal

### (Second and Third Ridge Peaks)

WATTER indrukwekkende berg is hierdie Katedraal van ons nie! Mens kan jou verkyk aan die torings, rotsriwwe en skeuragtige klowe en die oningewyde sal wonder of dit moontlik is om dié berg langs 'n maklike roete te klim. Jy kan! Wat meer is, jy het 'n keuse van maklike roetes: **'Slab'-roete** (B), **Diagonale roete** (B), **Berggriviernek-roete** (B), en selfs die besonder interessante **Lys-en-hoekroete** (C), alhoewel ek laasgenoemde nie vir beginners sal aanbeveel nie.

**"Slab"-roete** (B):\*\*\* Die onderste deel van hierdie roete word ook gebruik om Rifberg mee te klim, en word op bl. 35 volledig beskryf. Om die Katedraal te klim, gebruik jy dieselfde benadering, maar draai regs in die breë, grasbedekte gang op voordat die kam tussen Rifberg en die Katedraal bereik word. Dit is een van die dinge wat bergklim so interessant maak - mens sou mos nooit kon droom dat daar só 'n grootpad agter daardie ruwe kranse is nie! By die bopunt van die gang kyk jy af in 'n kloof wat teen die voorkant van die berg afloop. Die roete hou aanvanklik op die linkerkantse rand van die kloof, gaan dit 'n entjie hoër op langs 'n lys binne en verlaat dit weer na links kort voordat dit teen 'n rotswand doodloop. Net 'n kort, maklike hang skei jou dan nog van die kruin. As hierdie roete vir die afgaan gebruik word, moet mens mooi oplet waar om die kloof langs die lys te verlaat, want laer af raak die kloof self heeltemal onbegaanbaar.

**Variasie:** In plaas van regs in die grasbedekte gang op te draai, kan mens opstap na die nekkie vanwaar jy in Banhoekkloof kan afkyk, en vandaar 'n lys aan die Jonkershoekkant volg tot in die bodele van die gang. Die lys is nogal nouerig en op een of twee plekke ietwat blootgestel.

**Die Kloktoring:** Tussen Rifberg en die Katedraal troon 'n paar indrukwekkende rotstoringe die lug in. Die hoogste een, die Katedraal se Kloktoring, het 'n betreklik maklike klouterroete (B-C) aan die Katedraal se kant. Dit word aan die avontuurlustiges oorgelaat om self die kort, interessante roetetjie te vind. Die uitsig van bo af gaan nog wêreldberoemd word!

**Direkte-roete** (D):\* Hierdie roete begin 'n klein entjie regs van die 'Slab'-roete, waar dit teen 'n gebroke, bosbegroeide rotswand uitgaan. Waar die wand baie steil begin word, word 'n lang, effens opwaartse dwarsklim na regs gedoen. Die dwarsklim lei uiteindelik na 'n mini-nekkie agter 'n losstaande rotstoring, vanwaar jy 'n verskuilde kloof binnegaan. Dit is dieselfde kloof waarvan die



'Slab'-roete vir 'n kort entjie gebruik maak en die **Direkte-roete** sluit dan ook spoedig by die bo-dele van die 'Slab'-roete aan. Ek kan werklik nie hierdie roete aanbeveel nie - daarvoor is dit te veel te ruig en karakterloos.

**Hoofbastion** (F): Hierdie roete begin enkele meters links van die prominente rooi skeur van sowat 70m wat skuins van regs na links oploop en wat net regs van 'n (gewoonlik droë) waterval is. Klouter in die rigting van die bopunt van die skeur (C-D), na 'n staanplek op 'n klein vierkantige platform op die wand tussen die skeur en die waterval. Hier begin die klimmery dan in alle erns:

- (1) (F): Klim skuins regs uit na 'n nou lysie onder 'n opsigtelike (los!) rotpunt. Die skeur vorm hier 'n bodemlose grotjie, met 'n boompie reg bokant ongelukkig net buite bereik. Dwarsklim na links tot naby die waterval en dan regop. Die rots op hierdie laaste deel is nie baie stewig nie.
- (2) (D): Klim skuins regs op na die skeur, wat hier baie nou is. Klim 'n entjie op en beweeg dan linksom en op na 'n klein staanplekkie.
- (3) (D): Dwarsklim 10m na links tot in die klofie bokant die waterval en klim teen die kant op na 'n staanplek in 'n skeur met 'n groot bos aan sy bopunt.
- (4) (D): Beur deur die bos na die lys bokant die klofie.
- (5) (D): Op in die skoorsteen, wat regs draai en 'n tonnellertjie vorm, tot op die blok wat die regterwand van die skoorsteen uitmaak.
- (6) (D): Klim skuins regs uit na 'n klein klofie wat teen die bastion oploop en klouter sowat 80m teen die rib regs van die klofie op (B-C). Pasop vir los rotse tussen die bosse! Klim die skuins wande van die rif aan die linkerkant tot sowat 10m van die bopunt van 'n skuins breuk.
- (7) (F): Stap oor na die bastion en dwarsklim sowat 4m na regs. Klim teen die linkervand van die groot hoek op tot onder die oorhang (ankerpunt: rotsblok). Klim dwars na die oorkant van die hoek en dan 'n kort entjie regop na 'n goeie staanplek.
- (8) (D): Beweeg 'n klein entjie na regs en klim dan 6m regop na 'n breë lys. Klim links af na 'n wye skoorsteen met 'n wigklip in sy bopunt en volg die skoorsteen tot bo-op die wigklip. Klouter deur die gang aan die regterkant en nog 'n entjie verder na 'n klein klofie. Klouter op deur 'n reeks bosserige skeure en rotstrappe tot waar 'n klofie dwars in die pad lê. Stap op na die bopunt van die klofie (hou links van die kam) en vandaar regsom.
- (9) (D): Klim op in die geut aan die linkerkant en klouter nog 30m op tot bo.

*(Besonderhede uit die 1949 - Bergklubjoernaal.)*

**Kruinbastion** (E): Stap op teen die steil grashang regs van die

bastion wat onder die eerste toring regs van die kruin lê. Wanneer 'n skouer bereik word, klim mens sowat 100m regop (D) na 'n skuins, beboste lys onder 'n groot, gladde rotsplaat, ongeveer 25m hoog. Dwarsklim net bokant die voet van die rotsplaat na regs en dan sowat 20m teen die bosserige wand op. Dit bring jou bokant die rotsplaat, waar jy na links oor 'n lysie kruip na die voorkant van die bastion. Klim dan sowat 130m teen die bastion op in die rigting van 'n diep, 100m hoë skoorsteen. Wanneer jy naby die skoorsteen is, moet jy oor 'n langwerpige wigklip, wat oor 'n bodemlose klofie hang, klim. Die blootstelling hier is aansienlik. Klim dan 'n klein entjie op en dwarsklim na regs tot in die skoorsteen. Volg die skoorsteen, met afwykings na links hier en daar (waar swak rots in die skoorsteen voorkom), tot op die nou platform heel bo. Die bastion vernou tot sowat 5m en word vertikaal. Klim regop (baie blootgestel) vir sowat 15m en volg daarna die rand van die bastion vir 'n verdere 150m tot bo.

*(Besonderhede uit die 1929 - Bergklubjoernaal.)*

**Pisarif** (E3)<sup>\*\*\*</sup>: Hierdie is een van die gewildste rotsklimroetes op die Katedraal - lank en moeilik, met bros rots op enkele plekke. In hulle beskrywing van die roete in die 1946 - Bergklubjoernaal sê die skrywers die volgende: 'The climb is easily located. Look for the most formidable ridge on the mountain. Finding that, look for a ridge with a peculiar middle step that leans wearily over towards the adjacent ravine on the left.'

Stap tussen die twee strome aan weerskante van die rif op tot by die eerste rotsband. Stap na links na die beginbaken, wat net regs van die kam gevind sal word.

- (1) 20m, D: Klim skuins links op tot op die kam en op na 'n goeie lys.
- (2) 20m, E2: Klim die kraak in die wand wat hier effens oorhang. Klouter 5m op.
- (3) 15m, E2: Klim die nou kraak deur die hande vas te wig (Eng. hand jams). Klouter 20m op na die voet van die volgende band.
- (4) 10m, D: Doen 'n delikate dwarsklim na regs.
- (5) 12m, E2: Klim die kraak net regs van die in die hoek.
- (6) 15m, D: Klouter teen die rif op (vrot rots) na 'n lys onder oorhange.
- (7) 20m, E1: Klim 10m op na 'n kraak, klim in die kraak op, beweeg uit na die wand en klim op na 'n goeie lys.
- (8) 20m, E1: Klim net links van die rif in 'n skeur op na 'n klein staanplekkie in die hoek.
- (9) 22m, E3: Dwarsklim na regs om die hoek en klim dan regop. Vertikaal, met goeie natuurlike ankerplekke. Maak vas aan piton (in posisie).



- (10) 6m E3: Dwarsklim na links van die piton af tot op die rif en klim regop. (Hou hoog met die dwarsklim).
- (11) 8m, C: 'n Maklike skoorsteen. Klouter sowat 100m net links van die rif op (3-C). Mens kan dan óf 'n paar kort D-E trajekte op die rif self doen, óf na links uitwerk op 'n yste na die kruin.

**Pinnacle Ravine (E):** Hierdie kloof is links van die eerste groot toring aan die regterkant van die berg. Stap in die kloof op (ruig!) tot waar 'n paar groot bome naby die eerste watervalle groei. Klim sowat 50m uit na 'n breë graslys. Klim dan die skuins rotsplaat aan die regterkant, dwarsklim na regs verby 'n klein boompie en klouter teen die wand op na 'n nouerige lysie. Omtrent halfpad langs die lysie is 'n kort, oorhangende skeur. Klim in die skeur op (E) na 'n skuins lys wat dig begroei is met biesies. Klim 'n reeks rotstrappe na 'n klein lysie halfpad teen die groot wand op (swak rots en blootgestel). Volg die lysie tot in die kloof en stap in die kloof op (ruig) tot op sy nek. Daarvandaan is dit maklik om die kruin te bereik.

*(Besonderhede uit 1929-Bergklubjoernaal.)*

**Pinnacle Ridge (E)\*\*:** Hierdie roete volg die kam van die eerste groot toring aan die regterkant van die berg. Onderlangs is dit maar ruig, maar hoër op word dit baie aantreklik.

Klim sowat 300m teen die kam op, tot waar dié baie nou en onklimbaar word. Klim dan op in die nou, bosserige kraak 'n entjie na regs en dwarsklim aan sy bopunt omtrent 10m na regs oor 'n gebroke, blootgestelde lysie. Klim 4m in die hoek op en daarna 25m teen die oop wand op na die klein platformpie aan die linkerkant. Volg dan die kam tot by die laaste toring. Stap omtrent 20m langs 'n nou lysie na regs en klim weer op na die kam langs krakies en rotstrappe (D). Volg die kam tot bo, of stap regs om waar doenlik (makliker).

*(Besonderhede uit 1929-Bergklubjoernaal.)*

**Cameron se roete (D-E):** Regs van die heel regterkantse rif op die Katedraal lê die kranse vir 'n aansienlike ent terug in wat Cameron "a wide ravine" noem. Sy roete volg aanvanklik 'n steil klofie aan die linkerkant van die "wide ravine" en waar dié ongemaklik steil word, gaan dit teen die rots, soms links, soms regs van die klofie. Later klim mens sowat 20m op na die piepklein kruin van 'n rotstoring. Dan volg 'n dwarsklim na regs aan die voet van 'n 50m hoë vertikale rotsband. Waar die rotsband klimbaar word, klim mens regop tot waar die kloof in 'n aantal kleiner klofies vertak. Jy volg dan die riwwe tussen die klofies tot bo.

*(Besonderhede uit die Cape Times, 16/07/1925)*

**Lys-en-hoek (C)\*\*\*:** 'n Besonder interessante roete met aansienlike blootstelling op 'n paar plekke. Nie vir onervare klimmers nie! Hierdie roete en sy variasie die Diagonale roete is op die suidwestelike flank van die berg, hier ook as Third Ridge Peak

bekend. Stap van die Witbrug parkeerterrein op in die rigting van Bergriviernek, tot waar die voetpad by die boonste kontoerpaadjie aansluit. As jy opkyk sal jy effens na links 'n lae rotstoring teenaan die krans sien. Klim op na die nekkie tussen die toring en die krans. Klouter dan teen maklike rotstrappies op totdat 'n grashelling bereik word. Stap dan skuins na regs op totdat 'n punt bereik word waarvandaan mens in 'n vlak klofie afkyk. Volg die linkerkantse rand van die klofie tot reg onder 'n prominente, konkawe oorhang. (Die laaste deel is taamlik steil, sodat jy 'n bietjie op lysies langs moet sigsag). Die lys, wat die sleutel tot die roete is, begin reg onderkant die oorhang en loop skuins na regs op (bakens). Volg die lys met die nodige versigtigheid. Van die end van die lys klim jy eers skuins na regs uit en dan regop tot op 'n gerieflike grasbedekte staanplek (C met blootstelling). Stap dan na links en beweeg versigtig om die hoek (makliker as wat dit lyk!) Anderkant die hoek kan jy weer asemhaal, want die wêreld word heelwat makliker. Klouter skuins na links op, waar 'n groot platform bokant die steil deel spoedig bereik word. Ontspan.

Van die platform stap 'n mens op na 'n grasstrook onder 'n vertikale rotsband en volg dié na links. Dit word heel gou moontlik om weer oor skuins rotsplate op te klouter. Waar dié bietjie steil begin word, moet jy na links afdraai en na die klein nekkie opklouter. Jy bevind jou dan op 'n maklike grashelling. Kontoer in die aangewese rigting, met 'n geleidelike styging tot byna op die waterskeiding. Net voordat die waterskeiding bereik word, moet mens ongelukkig weer sowat 50m aan die Jonkershoekkant afklim om 'n onklimbare "venster" te vermy. Daarna sal geen verdere probleme ondervind word nie en 'n paar minute later behoort jy op die kruin te wees. (Mens kan ook aan die Banhoekkant afklim en deur die "venster" gaan.)

**Diagonale roete (B)\*\*\*:** Hierdie is eintlik 'n maklike variasie van die voorafgaande roete. Kan ook as afgaanroete gebruik word, maar leer dit eers van onder af ken!

Volg die Lys-en-hoekroete tot waar die helling 'n entjie onder die konkawe oorhang heelwat steiler begin word (bakens). Stap dan na regs oor 'n gebroke grashelling wat spoedig oorgaan in 'n gebroke lys. Die lys styg eers en word dan nouer met effense blootstelling. Klim versigtig af op die end van die lys, terwyl jy so na aan die krans hou as moontlik - jy beweeg eintlik half onder die krans in. Hierdie manewer bring jou op makliker terrein, waar jy jou roete heelwat kan varieer. Die eenvoudigste is om skuins na regs langs lysies en teen kort rotstrappies op te klouter na die prominente nekkie 'n ent hoër op (moenie té gou probeer opklim nie). Die groot platform regs van die nekkie is 'n ideale plek om so 'n bietjie asem te skep en die wêreld te bekyk.

Stap dan links om die rotstoring voor jou en klouter in die hoek op. Kort bokant die toring sluit die roete aan by een wat van Bergriviernek af opkom en kan die talle bakens en effense voetpaadjie maklik gevolg word. Dis ook nie lank nie, of jy beland op die grasstrook waar jy by die Lys-en-hoekroete aansluit. Vir 'n verdere beskrywing van die roete, kyk op bl. 42

**Van Bergriviernek (B):** Maklik, maar lank! Die uitsigte aan die Bergrivierkant is besonder indrukwekkend, wat seker een rede is waarom die roete so gewild is. Stap met die boonste voetpad op tot by Bergriviernek. Die roete op na die Katedraal volg die waterskeiding sonder enige tegniese probleme. Op een plek lyk dit asof 'n vertikale trap moeilikheid gaan maak, maar Moeder Natuur was ook daár ons bergklimmers goedgesind. Klim op tot teenaan die trap en stap dan na links langs 'n rotslys. Die lys lei na 'n steil grasklofie wat netjies by die versperring verbyloop. Bokant die klofie hou die roete aanvanklik links van die waterskeiding, om 'n entjie hoër op by die Lys-en-hoekroete aan te sluit. Vir die verdere verloop van die roete, kyk die beskrywing van die boonste gedeelte van die Lys-en-hoekroete op bl. 40.

## 6

## Dwarsberg - Victoriapiek Emerald Dome

BO in Jonkershoek lê die Dwarsbergplato - 'n area van vleie en disastroompies, so 'n tipiese Bolandse 'spons' as wat mens maar kan kry. Die plato word aan die oostekant begrens deur die koepelvormige Victoriapiek, met sy bykans 1600m die hoogste van die Jonkershoekberge. Aan die suidoostekant lê Dwarsbergpiek met sy dubbele kruin. Agter Victoriapiek, en geskei daarvan deur 'n diep nek, lê Emerald Dome.

Victoriapiek en Emerald Dome was in vroeër jare bekend as onderskeidelik die Groot- en Klein-Sneeukoppe. Omdat daar egter sóveel sneeukoppe in die Boland is, is hulle in die begin van die eeu herdoop - miskien het koningin Victoria se glorie ook iets daarmee te doen gehad!

Victoriapiek is tegnies maklik om te klim, maar die roete is lank en veeleisend - veral wanneer die sneeu dik lê! Volg die voetpad na Bergriviernek, waar dit suid swaai en nog sowat 100m styg voordat dit op die plato uitkom. Sowat 30 minute se stap van Bergriviernek af bring jou by 'n paadjie wat links afdraai na 'n reënmeter op die plato. Dis 'n reënmeter daardie wat hard werk - die gemiddelde jaarlikse reënval op daardie plek is niks minder nie as 3 500mm, die hoogste wat in Suid-Afrika gemeet word! By die reënmeter aangekom, moet jy uitkyk vir 'n dowwe voetpaadjie wat links uitgaan en dié volg (bakentjies hier en daar). Dis nogal belangrik om in daardie paadjie te bly, want anders beland mens in ruigtes wat baie uitputtend kan wees. Die paadjie mik na 'n punt op die suidwestelike hang van die piek, waar dit verdwyn. Mens stap dan maar teen die skuinste op na die skalieband, 300m bokant die plato en vandaar binne enkele minute na die baken. Reken op sowat 1½ uur van die reënmeter af tot bo.

In teenstelling met dié op die plato, is die plantegroei op die skalieband en hoër maar yl - amper Karoo-agtig. Tog groei daar, onder die ongunstige omstandighede wat daar heers, van die pragtige *Protea acaulis*, plat op die grond asof dit vir die bitter winterwinde wil weggroei.

Emerald Dome kan binne 30 minute van Victoriapiek af bereik word (as jy nog asem oor het!) Die nekkie tussen die twee lê egter 'n goeie 200m laer as die kruin van Victoriapiek en die roete is plek-plek steil en blootgestel. Voldoende bakens sal op strategiese plekke gevind word. Daar word vertel dat 'n Kapenaar in 1904 hier verongeluk het, waarna 'n houtkruis tot sy nagedagtenis op Emerald Dome opgerig is. Geen teken daarvan is egter vandag te sien nie.

**Dwarsbergpiek:** Om Dwarsbergpiek te klim volg mens die voetpad na Victoriapiek, maar draai regs op die end van die vlakte. Stap eers tot op die nek tussen Victoriapiek en Dwarsbergpiek en klim vandaar op na die kruin. Mens kan ook regs hou by die reënmeter, die stroom kruis en skuins teen die helling opklim. Daar is nie veel te kies tussen die twee benaderings nie.



## Tussen Kurktrekkernek en Stellenboschberg

ONMIDDELLIK regs van Kurktrekkernek lê **Sterrekykerskop**, wat binne 10 minute van die Kurktrekkernek-Swartboskloof voetpad geklim kan word. Daar is ook 'n roete wat in die Tweede waterval-kom begin en wel in die klofie wat suid van die kom oploop. Hoër op draai mens regs uit die klofie en klouter teen die helling op na bo. Hierdie roete is ruig en steil en word selde geklim.

Tussen Swartboskloof en Stellenboschberg lyk die wêreld totaal anders as aan die Pieke-kant van die vallei. In plaas van steil kranse en diep klowe het ons hier geleidelike hellings, met hoogstens 'n lae rotsbankie hier en daar. Al ooit gewonder waarom dit so verskil? Die antwoord lê opgesluit in die geologie van die area. Mens sien hier die resultaat van 'n verskuiwing in die aardkors langs 'n breukvlak - dieselfde breuk waarlangs die Eersterivier oor miljoene jare sy vallei uitgekerf het. Aan die Haelkopkant van die breuk het die aarde gesak, met gevolglike skuins strata en dus maklike hellings.

Die Swartboskloof-Sosyskloofomgewing is 'n natuurreserveat, en die natuurlike plantegroei word sover moontlik onaangeraak gelaat. Plate proteas, bergspresse en 'n verskeidenheid van inheemse bome sal dan ook in hierdie omgewing gevind word.

**Swartbosrand** (B/C)\*: Hierdie roete volg die prominente kam links van Swartboskloof. Mens kan die onderpunt van die kam bereik deur óf direk van die sirkelpad soontoe op te stap, óf eers vir omtrent 30 minute op die Swartboskloof-voetpad te stap en waar dié skerp na regs draai die voetpad te verlaat en teen die helling op te stap. Kontoer na links onder die kranies en stap op na die kam. Laasgenoemde benadering is verkieslik op 'n warm dag. Die eerste rotstrap word net regs van die kam geklim - op in 'n grassloepie, dan links uit. Onmiddellik daarna volg nog 'n regs-om manewer. Verder aan is dit die beste om presies op die kam te bly. Dis wel makliker links daarvan, maar die rots is voos. Die volgende rotstrap lyk kwaai, maar dit kan met 'n goedgeplaaste lysie aan die kloof se kant omseil word. (Daar is ook 'n lekker C-trajek vir dié wat van klouter hou: Let op die hoek met die kraak daarin links van die kam. Klouter links van die kraak op en beweeg bo na regs uit.) Onmiddellik bokant hierdie rotstrap moet mens links om kontoer om 'n breuk in die rif te vermy. Die roete hou dan vir 'n entjie net links van die kam, maar doen tog die moeite en stap eers op na die nou nekkie bokant die breuk en loer daar af. As dit jou nie koue rillings gee nie, het jy senuwees van staal! Die volgende trap word regs van die kam geklim, waarna die roete die kam, wat nou minder steil is, sonder enige verdere probleme volg. Mens kan nou op die

kam bly totdat jy die Panorama-voetpad bereik, of, wat ek kan aanbeveel, na links stap na 'n nek vanwaar jy 'n klein entjie na die bolope van die Eerste Waterval-stroom kan afsak. Volg dan die stroompie vir sowat 30 minute, en jy is op die voetpad.

Aan die bopunt van Swartboskloof is 'n piek met die onwaarskynlike naam van **Pic-Sans-Nom** (Piek sonder naam). Probeer hierdie een uitredeneer! Pic-Sans-Nom vertoon soos 'n klein koepeltjie skuins regs van die vleitjie bo in Swartboskloof. Dis heel maklik om daar te kom - sowat twee uur se stap met die voetpad bring jou by genoemde vleitjie. Hier kruis die voetpad die stroom tweekeer en kort na die tweede kruising sal jy 'n paadjie wat na regs afdraai opmerk. Volg dié na 'n uitsigpunt en stap vandaar na links al met die waterskeiding langs. Wanneer jy dink jy is nou-nou bo, moet jy skielik weer 'n ent afklom en dan teen 'n effens blootgestelde rotstrap opklouter (B). Die uitsig van bo is regtig iets anders!

Die volgende noemenswaardige piek is **Haelkop** (Guardian Peak), wat ook die hoogste in hierdie omgewing is. Haelkop is 'n besondere uitsigpunt. Bekyk gerus die wêreld wanneer jy weer bo kom: Vóór jou lê die hele Skiereiland, van Kaappunt tot by Tafelberg, met ook Robbeneiland duidelik sigbaar (wanneer die lugbesoedeling nie té erg is nie!) Ook Valsbaai, half bedek deur Helderberg en die Somerset-Wes-vallei lê soos 'n kaart voor jou oorgesprei. Doer links lê die saagtand van Klein Hangklip by Rooiels. Dan die berge: Die hoë koepel in die Hottentots-Holland-reeks is die Somerset-Sneekop, hoogste piek in hierdie omgewing (net mooi een meter hoër as Victoriapië!) Links van die Sneekop sien jy twee van die kruine van die Drieling. Kyk nou na die oorkant van die vallei. Links van die Pieke kom die Groot-Drakenstein massief te voorskyn, met die bekende saagtand van Dutoitspiek reg agter Groot-Drakensteinpiek. Verder na links die Paarlvallei, met die Voëlvleidam wat ver in die agtergrond blink. Skuins regs bokant die dam troon die twee spitse van die Groot- en Klein-Winterhoekpieke die lug in... Van Kaappunt tot by die Winterhoekberge - voorwaar 'n toneel om te onthou!

Haelkop het veral twee roetes wat die moeite werd is, en as mens die een opgaan en die ander af, kry jy 'n wonderlike dag se bergklim! Die eerste roete begin in Sosyskloof en volg dan die suidoostelike kam van die berg (C)\*. Daar is 'n voetpad in Sosyskloof op, en dié kan uit verskillende rigtings benader word. Persoonlik verkies ek die een wat 'n klein entjie bokant die uitkykhuise begin, en dan na links tot in die kloof kontoer. Dit bring jou onder andere by die mooi waterval waar twee pragtige waterbome (*Ilex mites*) met hulle voete in die stroom staan.

Die waterskeiding, ongeveer 1000 meter bo seespieël, word ná sowat 1½ uur se klim bereik. Daar eindig die voetpad.

Volg die waterskeiding tot aan die voet van die eerste rotstrap en stap dan na regs totdat dit weer moontlik word om links uit te werk na die kam van die berg (bakens). Die roete volg dan die kam tot bo. Op een plek moet jy deur die takke van rankende geelhoutbome worstel na die rotstrap wat vir die enigste C-trajek op die roete

verantwoordelik is. Klim in die steil hoek in op en klouter dan na die klein nekkie hoër op. Klouter dan regs uit en hou maar taamlik vër regs om 'n maklike afklimplek na die volgende nek te kry. Verder aan is die pad oop en maklik om te vind. Reken op 1½ uur se klim vanaf Sosyskloofnek tot bo.

Die tweede roete maak gebruik van 'n voetpad links van Baviaanskloof. Dis nie so maklik om die begin van die voetpad te kry nie, maar die volgende aanwysings behoort te help. Parkeer by die kontrolehek en volg die sirkelpad. Hou regs waar die pad vork en kruis die Eersterivier. 'n Ent anderkant die brug (as Swartbrug bekend) vork die pad weer - hou weer regs. 'n Entjie verder gaan die pad 'n plantasie binne. Hier rond moet mens die pad verlaat en in die plantasie opstap tot in 'n kontoer-motorpad, 30-40 minute se stap vanaf die kontrolehek. Die voetpad begin op 'n draai in hierdie pad, omtrent 100m vanwaar die pad op die rand van die plantasie eindig.

Na sowat twee uur se stap van die hek af behoort mens naby die waterskeiding te wees. Hier draai die voetpad na regs en gaan dit vir 'n lang ent in die 'verkeerde' rigting. Mens kan tyd spaar deur hier direk na die waterskeiding op te klim. Volg vereers die waterskeiding, maar hou regs daarvan by versperrings. Die roete is hierlangs goed gebaken met 'n dowwe paadjie hier en daar.

**Stellenboschberg** word gewoonlik nie vanuit Jonkershoek geklim nie, maar daar is 'n voetpad wat by die Assegaaibos Natuurreservaat begin en oor die nek suid van die kruin gaan. Stap by die kantore en die Kaap-Hollandse huis verby en let op waar 'n tweespoorpad na regs afdraai. Volg die tweespoorpad en bly op die uitkyk vir die voetpad wat 'n ent hoër op na links afdraai. Ongelukkig is die reservaat oor naweke gesluit, maar 'n permit om in te gaan kan gedurende kantoorure verkry word.

Mens kan ook met die Baviaanskloof-voetpad opstap, die waterskeiding tot op die nek suid van Stellenboschberg volg en dan met die voetpad na die reservaat terugstap - 'n aangename tog!

## 8

### Die Jonkershoek Marathon

'n VOLLE dag word gewoonlik gebruik om één van Jonkershoek se berge te klim. Maar sê nou jy begin by Botmaskop en jy stap oor al die kruine, reg rondom tot op Stellenboschberg - hoe lank sal dit neem? 'n Hele paar klimmers het hierdie toertjie al voltooi, in tye wat wissel van 10½ tot 56 uur. 'n Heel unieke fiksheidstoets!

Ná 'n klimtog in die Drakensberge het twee van ons besluit om ook te probeer... Voor sonop was ons reeds op Botmaskop. Dit was nog donker, maar die terrein was maklik en in die lig van ons flitse het ons vinnig gevorder. Na 'n haastige ontbyt op die Pieke is ons oor na Rifberg. Die grond was hard gevries, want dit was winter en plek-plek was die klippe met 'n verraderlike yslagie bedek. Praat van glad! Ons het meer as een keer hard gaan sit. Maar dit was ook mooi, somer baie mooi. Veryste doudruppels het soos wafferse juwele aan die grassies gehang. Ja-nee, dit was 'n vonkelende sjampanjedag en in ons verbeelding het ons al op Stellenboschberg gestaan, perdfris en uitgelate. Maar, die Katedraal het nog voorgelê, en in ons onkunde het ons die roete byster geraak en daar was onverwagte probleme...

Ure later, toe ons vir middagete op die Dwarsbergplato afsaal, was daar al so 'n snaakse lamheid in die bene en het die res van die pad darem verskriklik ver begin lyk. Die interessantste deel van die trek was toe agter die rug. Vorentoe lê die lang op-en-af paadjie na Swartboskloofnek, dan die moordende klim na Haelkop se kruin en daarna die deurmekaar kliprantjies tot by Stellenboschberg.

Op Swartboskloofnek het my maat besluit dat hy genoeg gehad het en is ek alleen verder. Die klim teen Haelkop uit het 'n nagmerrie geword en toe die son sak, sleep ek die laaste paar meter op na die baken. Die veelgeroemde uitsig was dié aand op my verlore! Van die stuk tussen Haelkop en Stellenboschberg het ek net vae, deurmekaar herinnerings. Daar was 'n roetesoekery in die donker (my flits het lankal die gees gegee), swartgebrande bosse wat meedoënloos steek en krap en boweal die alles-oorweldigende vermoënis. Dit is dan wanneer mens mos besluit om nooit, ooit weer naby 'n berg te kom nie, laat staan nog sulke lawwe dinge in die berge aanvang! Maar uiteindelik, 14 uur nadat ons van Botmaskop af weg is, was die baken daar om te omhels, en het Stellenbosch se liggies hulle verwelkoming gesein.

Moenie die Jonkershoek-marathon probeer tensy jy nie **baie** fiks is nie. Neem 'n ligte pak, en begin so vroeg as moontlik. Dit sal baie help om die roete tussen die Pieke en die Katedraal vooraf te gaan verken. Probeer om op Stellenboschberg te wees voordat dit heeltemal donker is. Wag vir koel weer, want 'n warm dag kan jou planne in die wiele ry. Alle sukses!

As aanduiding van afstande word ons **klimtye** aangegee:

Botmaskop - Pieke	2 uur
Pieke - Rifberg	1½ uur
Rifberg - Katedraal	¾ uur
Katedraal - Bergriviernek	1¼ uur
Bergriviernek - Swartboskloofnek	2 uur
Swartboskloofnek - Haelkop	2 uur
Haelkop - Stellenboschberg	2 uur

Daar is natuurlik niks wat verhoed dat mens hierdie trek in twee of selfs drie dae doen nie, maar 'n swaar rugsak maak dit ook nie makliker nie. As aansporing kan genoem word dat 'n sekere dame die marathon al drie keer binne 'n dag voltooi het, twee keer in 10 3/4 uur!

## 9

## Verdwaal in die mis!

AS daar één ding is wat my altyd ongemaklik laat voel, is dit mis in 'n berg - enige berg. Hoe dikwels het ons nie al gedink ons ken elke sentimeter van 'n roete nie, net om hopeloos van koers af te raak in die mis! Jou rigting hoef net 'n paar grade uit te wees en jy beland op terrein wat vir jou totaal onbekend is. Dit is een rede waarom ons op sommige plekke elke paar meter 'n klipbakentjie gepak het. Wanneer die son lekker skyn, lyk so 'n string bakens skoon verspot en ek weet van klimmers wat hulle goedsmoeds omskop. Asseblief, moenie! Wanneer die mis regtig dig raak, is elke baken vir jou goud werd.

Wat doen mens as die mis skielik op jou toesak en jy raak onseker van die roete? Alles hang natuurlik van omstandighede af, maar dit is goed om die volgende in gedagte te hou:

- 1 Dit is altyd makliker om die kruin in die mis te bereik as om die pad af te vind. Riglyne wat opwaarts saamloop, loop mos afwaarts uitmekaar!
- 2 Deur na links of regs te kontoer, kan jy op 'n plek afkom wat aan jou bekend is en kan jy jou dus weer oriënteer.
- 3 Roetes in klowe of langs waterstroompies is uit die aard van die saak baie makliker om te volg as dié op oop hellings. Pasop vir 'n rand of rug - daar is dikwels afdraaipadjes en voor jy weet waar jy is, gaap daar 'n afgrond voor jou.
- 4 Dink. Dit is dikwels beter om in een rigting te fouteer as in 'n ander. Ek sal hierdie stelling illustreer in onderstaande voorbeelde.
- 5 As jy heeltemal verdwaal het en dit begin donker raak, bly waar jy is, soek skuiling uit die wind (bou desnoods 'n beskermende muurtjie) en probeer droog bly.
- 6 'n Voorkomende maatreef is natuurlik om altyd 'n kompas saam te neem. Ek het al té dikwels gesien hoe mense stry oor waar noord is!

Gestel nou jy sit nog so lekker op die Pieke en skielik trek die mis toe (dit gebeur!) Die beste plan van aksie sal wees om eers die nek van Sentralekloof te vind. Jy weet min of meer in watter rigting die nek lê (of jy behoort te weet!), maar hou eerder méér links as regs as jy onseker is. As jy té ver links hou, sal steil kranse jou gou genoeg voorkeer, maar hou jy té veel regs, kan jy die nekkie baie maklik misloop.

Op die nek aangekom, moet jy soek na 'n dowwe voetpaadjie wat na regs afloop en dit volg. Die paadjie gaan verby die plek waar klimmers gewoonlik middagete geniet, bly dan aanvanklik langs die



stroompie en draai later met 'n wye boog na links af na Langrivierkloofnek. Die paadjie is redelik goed gebaken. Ors kies Langrivierkloof as afgaanroete aangesien dit so maklik is om te volg. Van die nek behoort daar geen probleme te wees nie. Daar is 'n effense paadjie en genoeg bakens. Onthou net dat die boorste en middelste dele van die roete nie langs die stroombedding self is nie, maar wel links daarvan soos jy afgaan.

Die Katedraal kan ook maar lastig wees om af te gaan in mis. Veronderstel jy het die kruin bereik, en die mis trek toe. Die 'Slat'-roete is jou aangewese pad af. Volg eers die kam van die berg in 'n noordwestelike rigting (kompas!) vir sowat 50m, waar 'n baken die aanvang van die afgaanroete aandui. Hier moet jy nou regs afdraai en 'n entjie teen die helling afklim om die bodele van 'n kloof, wat aan die Jonkershoekkant afloop, te bereik. As jy die bakens verloor, hou dan eerder meer links as regs. Hou jy dan té veel links, sal jy waarskynlik die kloof bereik op 'n plek waar jy dit nie kan binnegaan nie. Al wat jy dan doen, is om die rand van die kloof na regs te volg tot by die afklimplek. Hou jy egter te veel na regs, kan jy onder in Banhoekkloof beland!

Die roete gaan eers 'n klein entjie in die kloof af en verlaat dit dan langs 'n lysie aan die regterkant. Sorg dat jy hierdie plek vind (bakens), want die kloof raak laer af heeltemal onbegaanbaar. Die roete gaan dan na links af oor rotsplate en maklike rotsbankies tot op 'n grashelling met rotswande aan weerskante. Volg die grashelling wat later links swaai en uitloop op 'n rotsrug tussen twee klofies. Let mooi op na bakens, want jy moet heel gou die rotsrug verlaat en na links in 'n digte boskasie afklim. 'n Effense paadjie sal hier gevind word. Die paadjie lei na 'n reeks maklike rotstrappies. Draai links onder die laaste trap, en volg die grashelling na die breë lys wat jou uiteindelik op die maklike hellings onder die kranse uitbring.

Die Dwarsbergplato is nog 'n plek wat mens lelik kan laat kopkrap wanneer die sig beperk is. Die beste is om die stroompie wat naby die reënmeter verbyloop, te probeer vind en dié te volg. As die mis só dig is dat jy by die reënmeter verbyloop, sal jy later by 'n waterval uitkom. Verlaat die stroom onder die val en klim na regs teen die helling uit min of meer loodreg op die stroom. Wanneer jy op 'n nek kom, kontoer na regs en jy behoort die Kurktrekkernekvoetpad binne enkele minute te bereik.

Om op te som: hou kop, dink jou roete sorgvuldig uit en moenie sommer enige plek probeer afgaan nie.

## 10

### Vir die Stapper

DIS nogal 'n vraag wát nou eintlik onder 'n staproete verstaan word. In Brittanje sal baie van die klimroetes wat in die voorafgaande hoofstukke beskryf word, as "hill walking" deurgaen. En sê nou jy beweeg langs 'n baie steil paadjie - stap jy, of klim jy? Kom ons omskryf maar 'n staproete as een waar daar nooit van voetpaaie afgewyk word nie.

Die stapper wat in Jonkerhoek wil bene rek, het voorwaar 'n wye keuse. Jy kan maar nederig begin en op die motorpaaie langs hou, en ek waarborg ure van louter genot! Bly net weg van die sirkelpad (te veel motors!), en "die berge, bosse, bome, die helder waterstrome" (soos die liedjie gaan), is joune. Vir die stapper wat dit 'n bietjie verder wil waag is daar iets vir elke graad van fiksheid. Kom ons begin by die heel maklikste en werk geleidelik op na die langer, meer vermoeiende togte. Let op dat staptye nie rusperiodes insluit nie!

'n Besoek aan die **Tweede Waterval**-omgewing is altyd die moeite werd. Die voetpad begin so 'n 50m anderkant die Witbrugparkeerplek (kyk kaart) en bly die hele ent langs die suidelike oewer van die Eersterivier. Na 15-20 minute se stap kruis die paadjie 'n stroom wat van regs afkom. 'n Klein entjie hoër op is die Eerste Waterval, 'n aangrypende gesig na swaar reëns. 'n Uitgetrapte paadjie draai soontoe af 'n klein entjie voor die stroomkruising. Na nog 20-25 minute se stap bereik jy die plek waar die rivier vurk. Tweede Waterval is in die regterkantse tak, op hierdie stadium nog heeltemal uit sig. Hier begin die paadjie styg, sodat mens later hoog bokant die stroom stap. Dan daal dit weer om die stroom te kruis en oorkant teen die helling uit te kronkel na Kurktrekkernek. Net voor die stroomkruising draai 'n paadjie regs af na 'n piekniekplek onder die bome. Totale staptyd tot hier 40-50 minute.

Bokant die piekniekplek vernou die kloof tot 'n diep ravyn. 'n Dowwe voetpad teen die regterhandse hang lei tot in die ravyn, waarin mens 'n entjie kan opstap voordat jy deur 'n 6m waterval gestuit word. Hier moet jy ongelukkig omdraai - 'n besoek aan die groot val is slegs vir ervare bergklimmers beskore. Om die groot val te besigtig is dit die beste om 'n entjie met die Kurktrekkervoetpad op te stap en dan na die uitsigpunt (kyk kaart) te gaan, vanwaar die grootste deel van die val gesien kan word - 'n onvergeetlike gesig na goeie reëns!

**Swartboskloof-Sosyskloof:** Hierdie is 'n aangename, maklike namiddagstappie wat jou onder andere in 'n pragtige inheemse woud bring. 'n Paar minute nadat jy op die Swartboskloof-voetpad begin stap het, draai jy links af en stap oor 'n houtbruggie. Nou

styg die paadjie geleidelik deur plate Protea Nerifolia, bergsipresse, wilde amandel en ander van ons mooiste bome en plante. Na sowat 30 minute se stap begin die paadjie oor 'n steenveld sigsag en maak dan 'n T-aansluiting met 'n kontoerpaadjie. Draai hier regs en volg die kontoerpaadjie. Op twee plekke gaan dit deur stukkie "oubos", waarvan die tweede veral besonder mooi is. Daar sal ook altyd water gevind word. Die paadjie kontoer nou om na die uitkykhuise en selfs verder, maar om weer by jou voertuig te kom, is dit gouer om 'n entjie anderkant woud nommer twee na regs af te draai. In 'n voetpad wat steil en direk afloop om laer af weer by die Swartboskloofpaadjie aan te sluit. Staptyd vir sirkelgang: 1-1½ uur

**Swartboskloof-Kurktrekker:** Fikse stappers wat 'n klassieke hooglandwandeltog wil onderneem, kan gerus hierdie een probeer. Om dit werklik te kan geniet, moet jy 'n hele dag daarvoor afsonder. Nie-so-fikse stappers, of dié wat net 'n halfdag tot hulle beskikking het, kan ook saamkom en kan dan aan die bopunt van Swartboskloof omdraai.

Die eerste deel van die roete, tot in die kontoerpaadjie, is reeds in die voorafgaande paragrafe beskryf. Om in Swartboskloof op te stap, moet jy die kontoerpaadjie na links volg. Sowat 'n uur se verdere stap bring jou in 'n groen vleitjie, 1 000m bo seespieël. Hier kruis die paadjie die stroom 'n paar keer en bly dan vir 'n lang ent net links daarvan. Kort na die tweede stroomkruising draai 'n paadjie na regs na 'n uitsigpunt af. Moenie nalaat om daar te gaan afkyk nie - dis dubbel en dwars die bietjie ekstra moeite werd!

Sowat 10 minute nadat mens van die vleitjie af weg is, gaan die paadjie oor 'n nekkie en daal anderkant af na Diepgatkloofnek. Verdoef 'n wyle op eersgenoemde nekkie, en bekijk 'n bietjie die wêreld. Die klipkoppie reg oos is Sterrekykerskop, bokant Tweede Waterval. Die hoogste punt skuins regs agter Sterrekykerskop is Victoriapië en die piek met die dubbele kruin is Dwarsbergpiek.

Wanneer jy op Diepgatkloofnek aankom, is dit die moeite werd om na die kliprantjie links van die nek te stap vir 'n mooi uitsig in Diepgatkloof af. Maar laat ons aanstryk. Die paadjie maak nou 'n wye draai om verby een van Tweede Waterval se voedingstrome te kom en mik na 'n nek wat, kan mens maar sê, die Jonkershoekberge van die Hottentots-Hollandberge skei. Net voordat die nek bereik word, swaai ons paadjie weer na links in die rigting van Sterrekykerskop. (Die paadjie wat reguit aanhou gaan na die Somerset-Sneeukop omgewing.)

Ongeveer 45 minute nadat ons by die vleitjie in die bodele van Swartboskloof weg is, kom ons by die nek suid van Sterrekykerskop aan. Dié kop kan binne 10 minute vanaf die nek geklim word, en as mens 'n klein entjie aan die Jonkershoekkant afklim, het jy 'n besonder mooi uitsig op Tweede Waterval.

Die paadjie daal nou 'n taamlike ent na Kurktrekkernek, vanwaar vroeër 'n goeie voetpad, bekend as die Kurktrekker, afgekronkel het om onder by die Tweede Waterval-voetpad aan te sluit. Hierdie paadjie het ongelukkig erg verspoel, maar dit bly nog die aangewese roete af. Die alternatief is om oor die Dwarsbergplato na

Bergriviernek en vandaar af te stap, wat 'n verdere 2-2½ uur sal beteken.

Vir dié wat weer na die begin van die Swartboskloof-voetpad moet stap, sal die totale staptyd in die orde van 4-5 uur wees. Die slimmes wat 'n voertuig by die Witbrugparkeerterrein gelaat het, sal 'n halfuur vroeër by die huis wees.

**Oor die Dwarsbergplato:** Parkeer by die Witbrug en stap 50m terug na waar die voetpad na Bergriviernek begin. Die wegwyser sê Panorama, maar hieroor later. Die paadjie volg aanvanklik 'n brandbaan, maar draai later na regs uit om 'n groot sigsag teen die ruie helling te maak. Dan draai dit weer regs en styg geleidelik in die rigting van die Katedraal. Na sowat 'n uur se stap sluit dit aan by 'n hoër voetpad wat van die Pieke se kant af kom. Nou gaan dit heelwat makliker, en kry mens kans om die omgewing in te neem en te geniet. Let op Tweede Waterval teen die oorkantse hang!

Nog 'n uur se stap en jy kom op Bergriviernek uit. Hier kan mens ure lank sit en rondkyk. Na die ooste lê Assegaiboskloof, 'n tak van die Bergrivier. Vêr agter is Franschoekpiek en as jy mooi kyk kan jy selfs Franschoekpas sien. Die indrukwekkendste bergtonele lê egter na die noorde, oorheers deur Banhoekpiek met sy rotstorings, steil kranse en diep, donker kloue. Maar die tyd staan nie stil nie, en ons moet aanstryk.

Van Bergriviernek styg die paadjie byna 100m na die plato, 'n gebied van hoogland-vleitjies en disastroompies. Dertig minute se stap vanaf Bergriviernek bring jou by 'n uitdraai-paadjie na links. Dié paadjie gaan na 'n reënmeter waar die hoogste jaarlikse reënval in Suid-Afrika gemeet word, naamlik 3 500mm. 'n Klein entjie verder begin ons paadjie afdaal na Kruktrekkernek, vanwaar 'n slingerpaadjie, die Kurktrekker, na die Tweede Waterval-omgewing lei. Vanaf die stroomkruising onderkant die waterval is dit dan nog 30-40 minute se stap na die parkeerplek. Totale staptyd: 4-5 uur.

**Die Panorama-roete:** Daar heers 'n bietjie verwarring oor wat nou eintlik die Panorama-roete is. Oorspronklik was dit die benaming vir die totale roete oor Bergriviernek en af met Swartboskloof (of andersom), 'n staptog van ten minste ses uur. Die meeste stappers verkies egter om dit in twee dele te doen, soos bo beskryf.

**Baviaanskloof-voetpad:** Hierdie voetpad word op bl. 46. beskryf en kan met gemak deur fikse stappers gevolg word. Dit lei na die laagste punt op die verbindingsrug tussen Haelkop en Stellenboschberg, vanwaar mens 'n baie mooi uitsig oor Valsbaai en dele van die Skiereiland het. Die staptyd tot op die rug is ongeveer 2½ uur.

**Plantasioeroetes:** 'n Doolhof van motorpaaie waarop slegs amptelike voertuie toegelaat word deurkruis die plantasies, en om op hierdie paaie te stap kan baie genotvol wees. Drie roetes word beskryf, maar daar is natuurlik ook baie ander moontlikhede. Hou in gedagte dat 'n plantasie die een of ander tyd "ge-oes" word, sodat mens op enige plek enige iets tussen groot bome en oop veld te wagte moet wees. Dit sal help om jou roete vooraf

met die kaart in hierdie boekie te kontroleer. Vir hierdie roetes parkeer mens by die kontrolehek.

**Roete no. 1** (1½-2 uur, hoogtewins 170m): Hou regs waar die sirkelpad virk en kruis die Eersterivier. 'n Kleur. entjie anderkant die brug draai 'n pad links af - stap verby. Die pad gaan 'n plantasie binne en begin styg. Ignoreer ook die volgende pad wat links afdraai en kyk uit vir 'n lae rotskoppie aan die regterkant. Hier draai mens regs op 'n minder duidelike pad. Hierdie pad maak eers 'n wye draai in die plantasie voordat dit skerp na links draai en geleidelik styg tot waar dit hoër op by 'n kontoerpad aansluit. Hou hier links. Waar die pad weer skerp na links draai en begin daal kan jy gerus 'n wyle vertoef en die uitsig geniet! Van hier af is dit afdaand tot by die hek.

**Kortpad:** Benut die voetpad wat die laaste groot draai in die pad uitskakel (kyk kaart). Die voetpad kruis die motorpad net voor laasgenoemde die plantasie verlaat. 'n Groot inheemse boom aan die linkerkant dien as wegwysers.

**Roete no. 2** (1½-2 uur, hoogtewins 210m): Draai links onmiddellik anderkant die kontrolehek en volg die pad wat agter die museum verby gaan. Volg die eerste duidelike pad wat links afdraai, ongeveer ses minute se stap van die hek af. Die pad styg geleidelik, en bereik 'n T-aansluiting sowat 30 minute se stap van die hek af. Draai hier regs. 'n Verdere 30 minute se stap vanaf die T-aansluiting bring jou by 'n kruising - draai regs af. Mens kan hierdie pad volg tot waar dit by 'n laer kontoerpad aansluit, maar dis meer aangenaam om vyf minute ná die afdraai 'n dowwe "bospad" aan die linkerkant te neem. Wanneer die laer kontoerpad bereik word, draai jy regs, en 'n halfuur later behoort jy terug te wees by die hek.

**Roete no. 3** (2½-3 uur, hoogtewins 580m): Hierdie roete volg dieselfde benadering as die voorafgaande, maar draai **links** by die T-aansluiting. Volg die kontoerpad vir 'n paar minute. Mens moet dan na 'n hoër kontoerpad opklim en die beste plek om dit te doen is net voor die tweede stroomkruising. Merk die plek waar jy in die hoër kontoerpad kom, want met die terugstap is dit nie so maklik om dit weer te kry nie. Volg die hoër pad na links en hou daarna regs by elke virk in die pad. Die pad word later steil en klipperig voordat dit op die waterskeiding tussen die Pieke en Botmaskop eindig. Daar het jy 'n pragtige uitsig oor die Banhoekvallei en -berge. Stap met dieselfde roete terug.

**Veldblomtuin:** Hierdie betreklike kort (ongeveer een uur) staproete om die Departement Natuurbewaring se veldblomtuin is die moeite werd om te doen. Stap oor die brug by die wegwysers "Veldblomtuin" (kyk kaart) en draai onmiddellik regs anderkant die brug. Hou elke keer regs waar die paadjie virk. Dit volg later 'n mooi bergstroom, kontoer hoër op 'n ent na links, en daal dan weer langs 'n tweede stroom af. Ongelukkig is die veldblomtuin oor naweke gesluit, maar 'n permit om in te kan gaan kan gedurende die week by die kantoor verkry word.

## Bladwyser

bladsy

Baviaanskloof-voetpad .....	46
Bergrieviernek na Katedraal .....	42
Berrifsord se roete, Rifberg .....	34
Boegoerif, Rifberg .....	33
Botmaskhoek, Botmaskop .....	11
Botmaskrans, Botmaskop .....	11
Cameron se roete, Rifberg .....	34
Cameron se roete, Katedraal .....	40
Cryptic Corner, Botmaskop .....	11
Diagonale roete, Katedraal .....	41
Direkte roete, Katedraal .....	37
Frontroete, Rifberg .....	34
Frustration Crack, Botmaskop .....	12
Fynboskloof, Rifberg .....	29
Green Arrow Arête, Rifberg .....	29
Haelkop .....	45
Hoofbastion, Katedraal .....	38
Kloktoring, Katedraal .....	37
Kloukrans, Botmaskop .....	11
Kruinbastion, Katedraal .....	38
Langrivierbastion, Rifberg .....	33
Langrivierkloof-Pieke .....	24
Langrivierkloof-Rifberg .....	28
Linkerfront, Pieke .....	20
Linkerskouer, Pieke .....	15
Lys-en-hoekroete, Katedraal .....	40
Moolookrans, Pieke .....	16
Nerinakloof, Pieke .....	14
Panorama roete .....	53
Pic-sans-Nom .....	45
Pinnacle Ravine, Katedraal .....	40
Pinnacle Ridge, Katedraal .....	40
Pisarif, Katedraal .....	39
Regterskouer, Pieke .....	23
Scimitar Ridge, Rifberg .....	32
Sentralekloof, Pieke .....	19
Shady Lane, Pieke .....	18
'Slab'-roete, Rifberg .....	35
'Slab'-roete, Katedraal .....	37
Sosyskloof na Haelkop .....	45
Square Tower Gully .....	14
Stellenboschberg .....	46
Sterrekykerskop .....	44
Suidfront, Pieke .....	22
Suid-oostelike hoek, Pieke .....	24
Suid-oostelike rif, Haelkop .....	45
Sunset Crag, Botmaskop .....	11
Swartbosrand .....	44
Tierkloof, Pieke .....	22
Tweede Waterval .....	51
Veldblomtuin (Natuurbewaring) .....	54
Vensterkloof, Pieke .....	16
Weswand, Pieke .....	19